

3. Ҳўтамов уй икки шахсининг маблағи асосида олинганлиги ва у уллушли мулк эканлигини била туриб, шахсий манфаатлари йўлида уйни 30 миллион сўмга сотиб юборганлиги суд жараёнида инобатга олинмаган.

2012 йилнинг март ойи охирида. Ярим тунда қабристонга кириб келган учовлон, қабри очишди-да, бир йил олдин дафн этилган Д.Йўлдошевнинг жасади қолиқларини чиқариб олишди. Кейин, адирликка олиб бориб, ёқиб юборишди.

Ҳуқуқ

Mustaqillik huquq demakdir

1997-йил 27-avgustdan chiqq boshlagan

www.huquq-gazeta.uz

2013-йил 14-fevral, №7 (840)

Парламентда

Ислохотлар давом этади

12 февраль куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Аграр ва сув масалалари қўмитаси ҳамда Олий Мажлис Сенатининг Аграр, сув ҳўжалиги масалалари ва экология қўмитасининг қўшма мажлиси бўлиб ўтди.

Тадбирда Вазирлар Маҳкамаси, Молия, Иқтисодиёт, Қишлоқ ва сув ҳўжалиги, Адлия вазирликлари вакиллари, экспертлар ва соҳага дахлдор идоралар ходимлари иштирок этдилар. Қўшма мажлисда Президентимиз Ислам Каримовнинг "Бош мақсадимиз — кенг кўламли ислохотлар ва модернизация йўлини қатъият билан давом эттириш" номли маърузасидан келиб чиқадиган устувор вазифалар, шунингдек, фермерлик ҳаракатини янада ривожлантиришнинг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаш масалалари муҳокама қилинди.

Қишлоқ ва сув ҳўжалиги вазири ҳамда Ўзбекистон Фермерлари кенгаши раиси ҳамда бошқа мутасадди идоралар раҳбарлари аграр соҳада амалга оширилаётган ислохотлар, бу борада қонунчиликни мустаҳкамлаш, фермерлик ҳаракатини ривожлантириш масалаларига доир ўз қарашлари ва таклифларини билдирдилар.

Бундан ташқари, иштирок этаётган жамоат экспертлар гуруҳи аъзолари томонидан қўмиталарнинг асосий фаолият йўналишлари бўйича тайёрланган таҳлилий маълумотлар, келгусида қонун ижодкорлиги, назорат-таҳлил фаолияти, қўмита эшитувлари йўналишлари, шунингдек, муҳим мавзулар юзасидан ташкил этиладиган тадбир-

Ўткиржон ДЕҲҚОНОВ,
«Ҳуқуқ»

ларни ўтказиш шакли ва тартибларини такомиллаштириш бўйича асослан-тирилган таклифлар тақдим этилди.

Сенаторлар томонидан эса аграр соҳа бўйича белгиланган устувор вазифалар ва уларнинг тўлиқ ижросини таъминлашда халқ депутатлари маҳаллий кенгашларининг роли ва ўрнини янада ошириш муҳим аҳамият касб этиши таъкидлаб ўтилди.

Аграр соҳага оид қонунларни бугунги кун талабларига мослаштириш, соҳа тармоқларини ривожлантиришни ҳисобга олган ҳолда янги қонунлар ус-тида иш олиб бориш, жумладан, Сув кодекси, "Қишлоқ ҳўжалигида коопе-рация тўғрисида" ги, "Асарличилик тўғрисида" ги янги қонун лойиҳаларини тайёрлаш, "Фермер ҳўжалиги тўғрисида" ги Қонунга ва Ер кодексига тегишли ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш, амалдаги қонунлар ва муҳим давлат дастурларининг тўлиқ ижросини таъминлаш, Президентимиз маърузаларининг мазмун-моҳиятини кенг жамоатчиликка тушунтириш ишларини олиб бориш каби масалалар қўшма мажлис қарориди ўз аксини топди.

Шу билан бирга, Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги сиёсий партиялар фракциялари ва Экоҳара-кат депутатлик гуруҳи ўзларининг бу борадаги позицияларини билдирди-лар.

Йигилиш сўнггида қўмиталар томо-нидан белгиланган устувор вазифалар ижросини қўшма йигилишларда муҳо-кама этиб боришга келишилди.

Ифтихор

Заҳиралдин Муҳаммад Бобур 1483 йилнинг 14 февралда Фарғона вилояти ҳўкмори те-мурийзола Умаршайх Мирзо оиласида дунёга келди. Бобур барча теурий шахзодалар каби махсус тарбиялар, йирик фо-зилу уламолар устозлигида ҳар-бий таълим, фиқҳ илми, араб ва форс тилларини ўргангани, кўплаб тарихий ва адабий асар-лар мутолаа қилгани, илм-фанга, шеърятга қизиқа бошлайди.

Дилбар шахс, юксак фазилатли инсон

Отаси Аҳси қалъасида фожеали ҳалок бўлган, 12 ёшли Бобур валиаҳд сифатида тахтга ўтиради. Онаси — Қутлуғ Нигорхоним ўқимишли ва оқила аёл бўлиб, Бобурга ҳокимиятни бош-қариш ишларида фаол кўмак берган, ҳарбий юришларида унга ҳамроҳлик қилган. Уша даврда Мовароуннаҳр тахти учун кураш авжига чиққан, тур-ли сиёсий фитналар уюштирилмоқда эди. Ёш шахзода ҳўкмронлигининг дастлабки 2-3 йилда мавқеини мус-таҳкамлаш, бек ва амалдорлар билан ўзаро муносабатни яхшилаш, қўшин-ни тартибга келтириш, давлат иш-ларида интизом ўрнатиш каби муҳим чора-тадбирларни амалга оширади. Бобурнинг дастлабки сиёсий мақса-

ди бобокалонни Амир Теуур давлати-нинг пойтахти, стратегик ва географик жиҳатдан муҳим бўлган Самарқандни эгаллаш ва Мовароуннаҳрда марказ-лашган кучли давлатни қайта тиклаш-дан иборат эди. Бобур Самарқандни уч марта забт этган, яъни икки марта қилч зарби билан, учинчи бор эса қурол ишлатмасдан кириб борган. Аммо тақдир ўқиға тадбир қалқони дош бера олмади. Сўнгги бор Шайбонийхондан энгилиб, опаси Хонзодабегимини унга хотинликка бериб, шаҳардан чиқиб ке-тишга мажбур бўлади. Шундан сўнг 200 дан ортик ўз қариндош-уруғ, бек ва наварқалар билан Ҳисор тоғи орқали Қўбул томон йўл олади.

[Давоми 6-бетда]

Қонун устуворлиги — обод турмуш барқарорлиги

Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йилда республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2013 йилги иқтисодий дастурнинг асосий устувор вазифаларига бағишланган мажлисида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов маърузасида глобал иқтисодиётга жиддий муаммолар сақлиниб қолаётганига қарамай, ўтган йилда мамлакатимиз иқтисодиёти барқарор суриятлар билан ривожланишда давом этгани, аҳоли турмуш даражасининг барқарор ўсиши ва мамлакатимизнинг жаҳон бозорларидаги мавқеи янада мустаҳкамланганини алоҳида таъкидлади.

Шуниси қувонарлики, Ўзбекистонда инқирозга қарши кураш борасида тўпланган тажриба нуфузли халқаро молия ва иқтисодий институтлар, жаҳондаги етакчи илмий марказлар томонидан юқори баҳоланди. Эришилаётган бундай натижалар ҳар бир юр-тошнинг қалбига чекисиз гурур бағишлаши шубҳасиздир.

Кейинги йилларда Қорақалпоғистон Республикаси ҳам таниб бўлмас даражада ўзгарди. Шаҳар ва қишлоқларда янгидан-янги маданий-маиший объектлар, турар жой бинолари, кенг ва раван йўллар, замонавий коллеж ва лицейлар барпо этилди. Бундай яратувчилик ишлари олиб борилаётган ислохотларнинг улкан самарасидир.

Умуман, юртимизда ҳар йили кириб келаётган йилга алоҳида ном берилиб, давлатнинг, халқнинг бутун куч ва имкониятларини ушбу ном мазмунидан келиб чиқувчи эзгу мақсадга йўналтириш аънава-га айланган. Бунинг исботини "Баркамол авлод йили", "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили" сингари кўплаб Давлат дастурлари ижросида ҳам кўриш мумкин. Халқ ҳўжалигининг барча жаҳбаларида амалга оширилаётган улкан бунёдкорлик ишлари туфайли халқимиз ҳаёти йилдан-йилга фаровонлашиб, давлатимизнинг иқтисодий қудрати ортиб бормоқда. Хусусан, ўтган "Мустаҳкам оила йили" да ҳам кўплаб эзгу ишлар амалга оширилди. Уларда прокурату-

ра органларининг ҳам муносиб улуши бор. Мисолларга мурожаат қиладиган бўлсак, бево-сита Нукус шаҳар прокурату-расининг олиб бораётган иш-ларига тўхталиб ўтиш мумкин. Чунончи, вояга етмаганлар-нинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган қонунлар ижроси юзасидан доимий назорат ишлари олиб борилди. Шаҳарда фарзанд-ларимизнинг соғлигини мус-таҳкамлаш йўлида ташаббус қонунлиб, етарли шарт-шароитлар яратиб берилмоқда. Худудда прокуратура ташаббуси билан болалар учун турли аттракционлар, бассейн, сув ҳавзаси, амфитеатр, спорт мажмуаси барпо этилгани бу-нинг далилидир. Худди шу каби Вазирлар Маҳкамаси-

нинг "Етим болалар ва ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган болаларни турар жойлар билан таъминлаш чора-тадбир-лари тўғрисида" ги 164-сонли Қарори ижроси юзасидан ҳам бир қатор тадбирлар амалга оширилаётганини таъкидлаш жоиз. Жумладан, маҳаллий ҳокимликлар билан биргалик-да Республиканинг Нукус, Тах-хиятош шаҳарлари, Қўнғирот, Ҳўжайли ва Нукус туманлари-да ота-она қарамоғидан маҳ-рум бўлган 14 нафар етим бо-лаларининг барча қўлайликлар-га эга бўлган, тўлиқ жиҳозлан-ган уй-жойлар билан таъмин-ланганлиги эътиборга молик ишдир.

«Мустаҳкам оила йили» да аҳолининг, хусусан, ёш оила-ларнинг уй-жойга бўлган эҳти-ёжини қондириш давлатимиз-нинг диққат марказида турган асосий масалалардан бири бўлди. Давлат дастурига қўра, қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар асосида уй-жойлар қурилиши кўламини янада кен-гайтирилди. Бир қатор туман-ларнинг қишлоқларида янги

турар жойлар барпо этилиб, муҳтож оилаларга фойдалар муҳтож учун топирилди. Ўз на-вбатыда прокуратура органла-ри томонидан фуқароларнинг турар жойга бўлган ҳуқуқини таъминлаш соҳасига доир қонун ҳужжатлари ижроси ус-тидан назорат кучайтирилди. Текширишларда аниқланган қонунбузарликларни барта-раф этиш чоралари қўрилди. Жумладан, Кегейли туман прокуратураси томонидан ту-мандаги икки қаватли, 16 оилага мўлжалланган турар жой биноларининг ноқонуний йўллар билан, тенглик тамо-йиллига амал қилмасдан фақат 3 нафар фуқарога тақсимлаб берилгани аниқланди. Мазкур ҳолат юзасидан туман проку-ратураси томонидан ушбу яшаш жойи билан боғлиқ ҳўж-жатлар ўрганилиб, ишга ҳў-қуқий баҳо берилди. Ноқону-ний қарорга протест келтири-либ, тураржой туман ҳокими-лиги ҳисобига қайтарилди ва бу уйлар муҳтож оилаларга бе-рилди.

[Давоми 3-бетда]

Гиёҳвандликка қарши курашиш, унинг олинни олиш ҳамон дозлар муаммолигича қолмоқда. Бу ҳолат ҳуқуқни муҳофиза қилувчи органлар билан бир қаторда кенг жамоатчиликни ҳам ташвишга солиши лозим. Чунки, барча бир ёқадан бош чиқариб курашган тақдирдагина бу илатни таг-томири билан йўқ қилиш мумкин.

Гиёҳвандлик балоси

Тирикчилик муаммоларини гиёҳванд моддалар савдоси орқали ҳал қилмоқчи бўлган аёллардан бири боғотлик Гунча Эшнӣёзова бўлиб, у 2012 йил давомида бир неча бор танишлари (исм-фамилиялар ўзгартирилган) Мадад Носиров ва Эшонбой Мухиддиновга "героин" гиёҳванд воситасини сотиб келган.

Гунча Эшнӣёзованинг олий маълумотли эканлигини эътиборга олсак, унинг дунёқарши тор эмаслигини илғаш қийин эмас. Демак, у гиёҳвандликнинг захри қотил эканлигини яхши билади. Наҳотки, ўзи она бўла туриб, кимгадир заҳар тутишдан қўрқмас, виждони қийналмас, деган савол кишини ўйлантиради.

Дастлабки тергов ва суддаги кўрсатмаларида Ф.Эшнӣёзова М.Носиров билан йўлда танишиб қолганлиги, кейинчалик унинг илтимосига кўра, гиёҳванд моддалар савдоси билан шуғуллана бошлаганини билдиради. У шунингдек, ўзи сотган гиёҳванд моддаларни турмуш ўртоғининг Неъмат исми қариндошдан олганлигини, Неъмат гиёҳвандликка ружу қўйиш оқибатида ҳаётдан кўз юмганлигини айтган. Наҳотки, бу ҳолат Ф.Эшнӣёзовани сергаклантир-

Камолитдин ОЛЛАБЕРГАНОВ,
Хоразм вилоят прокурори
ёрдамчиси
Ойбек ЖУМАНИЕЪЗОВ,
«Huroq»

маган, қилмиши тўғрисида ўйлаб кўришга ундамаган бўлса? Нега у танишига гиёҳвандлик боши берк кўча эканлигини тушунтиришга уринмаган? Мўмай даромад инсонийликдан ҳам устун турадими?

Суд ҳукми билан Гунча Эшнӣёзова 10 йил муддатга озодликдан маҳрум қилинди. Бу оз муддат эмас. Энди фарзандининг келажаги нима бўлади? Онасининг ноҳўя ҳаракати унинг тарбиясига салбий таъсир ўтказмайдими?

Яна бир мулоҳаза. Наҳотки Гунчанинг гиёҳванд моддалар сотаётганидан атрофдагилар беҳабар бўлишган? Ёки менга нима ё шу гап мендан чиқмасин, деган ўй билан бу ҳолатга бефарқ қараб келишганми? Ахир аёлнинг жиноят кўчасига кириши фақат шу оиланинг фожиаси эмас, балки маҳалла-кўйнинг, охири-оқибат жамиятнинг ҳам қайғуси бўлиши керак эмасми? Атрофимиздагиларнинг ҳаёти бизнинг ҳаётимиз билан бевосита боғлиқ эканлигини унутмаслигимиз лозим.

Фуқароларимиз қонунлар берган имкониятлардан унумли фойдаланаётган бир пайтда, орамизда валютафурушликни ўзига қасб қилиб олган шахсларнинг ҳали-ҳануз учраётганлигини афсус билан таъкиллаб ўтишга тўғри келади.

«Кўки»га ишқи тушганлар

Рўзимаҳмад ТУРСУНКУЛОВ,
СВОЖДЛКК Департаментининг Сурхондарё вилоят бошқармаси матбуот гуруҳи катта инспектори

СВОЖДЛКК Департаментининг Сурхондарё вилоят бошқармаси томонидан ҳуқуқни муҳофиза қилувчи органлар билан ҳамкорликда Денов шаҳри "Мустақиллик" кўчасида ўтказилган рейдда фуқаро У.Бекматов тадбирга жалб қилинган фуқародан 500 АҚШ доллари 1392,5 минг сўмга сотиб олган вақтда ушланган. Шунингдек, унинг бошқарувидаги "Нексиа" русумли автомашинанинг юкхонаси кўздан кечirilганда, ноқонуний валюта савдосидан тушган жами 14 млн. 709 минг сўм, 100 АҚШ доллари ва 21 минг 680 Россия рубли борлиги аниқланиб, ашёвий далил сифатида олинган.

Бундан ташқари, Департаментнинг Денов туман бўлими ходимлари томонидан Денов шаҳридаги "Бободехқон" бозори худудида ўтказилган тадбирда фуқаро М.Набиев қонунга хилоф равишда 3550 АҚШ долларини 10 млн. сўмга сотаётган вақтда кўлга олинган ва ўтказилган шахсий тинтув пайтида М.Набиевнинг ёнида 1770 АҚШ доллари, 2 минг Россия рубли ва 16,9 млн. ўзбек сўми борлиги аниқланиб, ашёвий далил сифатида олиб қўйилган.

Мақкур ҳолатлар юзасидан айбдорларга нисбатан ЖКнинг тегишли моддаси билан жиноят иши кўзгатилиб, жазо муқаррарлиги таъминланди.

Мамлакатимиз ҳаётида иллатий буриллишлар рўй бераётган бир пайтда юқоридаги каби ҳолатларнинг учраётгани ачинарли, албатта. Бундай ҳуқуқбузарликларни аниқлаш ва бартараф этиш учун бошқаримиз янада фаол ва таъсирчан фаолият кўрсатаверади.

Тадбиркорга мададкор

Кармана туман прокуратураси томонидан туман ҳудудида фаолият кўрсатаётган кичик бизнес ва тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида назорат тадбирлари лойиҳа равишда ўтказиб келинмоқда.

Тадбиркорлар мурожаатларининг қабул қилиниши ва ҳал этилишини таъминлаш мақсадида туман прокуратурасида ўрнатилган ишонч телефонида 2012 йил давомида қилинган мурожаатлар кўриб чиқилиб, натижасига кўра, барчасига амалий ёрдам кўрсатилган.

"Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида"ги ва "Оилавий тадбиркорлик тўғрисида"ги Қонунларнинг ижроси ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ишбилармонлик муҳитини янада тубдан яхшилаш ва тадбиркорликка янада кенг эркинлик бериш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони талабларининг бажарилиши туман ҳокимлиги ва рўйхатдан ўтказувчи идораларда ўрганилиб, аниқланган қонунбузилиши ҳолатларини бартараф этиш ҳақида туман ҳокими номига тақдимнома киритилган.

Туман архитектура ва қурилиш бошқармасида ўтказилган текшириш жараёнида, бошқарманинг 2012 йил учун мўлжалланган иш режасининг 12-бандида, тадбиркорлик объектларини жойлаштириш бўйича тақлифлар киритиши

Келдибай ЖУСИПБЕКОВ,
Кармана туман прокурори

ва керакли ҳужжатларни туман бош меъмури ва соҳа эгалари билан бирга, ҳар чорак давомида керакли ҳужжатларнинг бериб борилиши белгиланган бўлса-да, бу ишлар амалга оширилмаганлиги ва бошқа қонунбузилиши ҳолатлари аниқланган. Шунингдек, тумандаги "Янги арик" ҚФЙга қарашли "Талкок" МФЙда яшовчи тадбиркор Э.Бозоровга тегишли бўлган "Дурадгорлик устaxonаси" қуриш учун ажратилган ер майдонини бошқа фуқаро томонидан ноқонуний равишда эгаллаб олинганлиги юзасидан текшириш ўтказилган ва фуқаролик ишлари бўйича Кармана туманлараро судига "Дурадгорлик устaxonаси" қуриш учун ажратилган ер майдонини тадбиркорга олиб бериш тўғрисида даъво аризаси киритилиб, суд томонидан қаноатлантирилган.

Бундан ташқари, туман прокуратураси томонидан Кармана туман ДСининг маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қарорларнинг қонунийлиги ўрганилиб, "Платинум қурилиш жиҳоз" МЧЖ раҳбари М.Исмаиловга, "Ферузон мобил сервис" фермер ҳўжалиги раиси Ф.Фойповга ҳамда "Кармана ҳисобот таҳлил" ҳусусий корхонаси раҳбари К.Хамдамовларни маъмурий жавобгарликка тортиш тўғрисидаги ноқонуний қарорлар бекор қилинган.

Муваффақият гарови

Ойбек АСКАРОВ,
СВОЖДЛКК Департаментининг Наманган вилоят бошқармаси бошлиғи в.б.

Президентимизнинг 2012 йилда мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якуналари ҳамда 2013 йилга мўлжалланган энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган мажлисигаги "Бош мақсадимиз — кенг кўламли ислохотлар ва модернизация йўлини қатъият билан давом эттириш" деб номланган маърузаси кенг жамоатчилик томонидан катта қизиқиш билан ўқиб-ўрганилаётганини алоҳида эътироф этиш жоиз.

Мақкур маърузада таъкидланганидек, 2012 йилда мамлакатимиз ялпи ички маҳсулоти 8,2 фоизга ўсди, саноат ишлаб чиқариш ҳажми 7,7 фоизга, қишлоқ ҳўжалиғи 7 фоизга, чакана савдо айланмаси ҳажми эса 13,9 фоизга ошди. Экспорт ҳажми сезиларли равишда, яъни 11,6 фоизга ўсди.

СВОЖДЛКК Департаментининг Наманган вилоят бошқармаси ва худудий бўлимлари томонидан бу борадаги қонунийликни таъминлашда кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, ўтган 2012 йил давомида солиқ ва валютага оид жиноятлар, жинсий даромадларни легаллаштириш, коррупция, яширин иқтисодийётга қарши курашиш бир қанча тадбирлар ўтказилди. Асосий эътибор профилактика, қонунчилик тарғиботи ишларини кучайтириш, тадбиркорлик фаолиятига ноқонуний аралашувларнинг олдини олиш, турли тўсиқ, суиистеъмоличликлар, коррупция ҳолатларига барҳам беришга қаратилди. Шунингдек, қонунчиликда таққиланмаган ишлаб чиқариш билан яширинча, белгиланган тартибларга зид равишда шуғулланаётган шахслар аниқланиб, уларнинг ноқонуний фаолиятига барҳам берилди ва улар солиқ тўловчи сифатида қайта рўйхатдан ўтказилди. Уларнинг фаолиятига қонуний тус бериб, қўшимча иш ўринлари яратиш учун ҳуқуқий чоралар қўрилди. Натижада, муқаддам ноқонуний фаолият юритган, шунингдек, тадбиркорлик фаолиятини тўхтатган ҳўжалик юритувчи субъектларнинг 113 тасига амалий ёрдам кўрсатилиб, 251 та янги иш ўринлари яратилишига эришилди.

2012 йилнинг 12 ойи давомида бошқарма томонидан олиб борилган тадбирларда 266 та жиноят ва 1 та маъмурий ҳуқуқбузарлик фoш этилди, 912 миллион сўмлик ноқонуний товар-моддий бойликлар муомаладан олиб қўйилди.

Ходимларимиз ўтказган тадбирларда аниқланган қонунбузарликлар юзасидан бюджетга 20 миллиард 24,1 миллион сўм қўшимча маблағлар ҳисобланиб, шундан 3 миллиард 983,1 миллион сўмининг ундирилишига эришилди.

Бундан ташқари, коррупция ҳолатларини аниқлаш, фуқаро ва тадбиркорларнинг қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, эркин фаолият юритишларига тўсқинлик қилиш, турли шук суиистеъмоличлик ҳолатларини аниқлашга қаратилган тадбирлар давомида 25 нафар ҳокимият, 11 нафар банк ва 39 нафар бошқа идора ходимлари томонидан содир этилган турли хилдаги жами 56 та жиноят фoш этилди. Тамағирлик йўли билан пора олган мансабдор шахсларга нисбатан 8 та жиноят иши кўзгатилди.

Бугун юртимизда ҳалол меҳнати билан эл-юрт қорига яраётган, оила тебратётганлар кўпчилигини ташкил этади. Бирок орамизда ноқонуний валюта савдоси ортдан бойишни кўзлаган кимсалар ҳам йўқ эмас. Таҳлилларга эътибор берсак, ўтган 2012 йил давомида бу борада аниқланган 25 та қонунбузарликлар юзасидан 24 та жиноят, 1 та маъмурий ишлар кўзгатилди.

Хуфиёна иқтисодийётга қарши курашиш, маҳсулот ишлаб чиқарувчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, соғлом рақобатни кучайтириш ва бозор-

ларимизга сифатсиз маҳсулотлар кириб келишининг олдини олиш бўйича мунтазам тадбирлар ўтказилиб, 41 та яширин ишлаб чиқариш фаолиятига барҳам берилди. Ҳуқуқбузарлардан 95,2 миллион сўмлик маҳсулот, хомашё ва бошқа усқуналар олиб қўйилди.

Департаментнинг Наманган туман бўлими ходимлари томонидан ўтказилган тадбирда фуқаро Қ.Тўйчиевга ўз хонадонидан яширин цех ташкил этиб, газ ва электр тармоғига ўзбошимчилик билан уланган ҳолда пахта чигитидан хонаки усқулда истеъмолга яроқсиз ёғ маҳсулоти ишлаб чиқараётгани, туман электр корхонасига 300 минг 630 сўм ҳамда туман газ идорасига 431 минг 568 сўм зарар етказгани аниқланди. Қ.Тўйчиевга нисбатан жиноят иши кўзгатилиб, жазо муқаррарлиги таъминланди.

Бугун нақд пул тушуми билан боғлиқ фаолият ҳам фoят муҳим масалалардан бири. Чунки, ўтган 2012 йил давомида савдо қоидаларига риоя қилиниши, банкдан ташқари нақд пул айланишига чек қўйиш ва ноқонуний пул айланиши ҳолатларига барҳам бериш бўйича 68 та жиноят ишлари кўзгатилди ва 91 миллиард 327,3 миллион сўм нақд пулларнинг банкдан ташқари ноқонуний айланмаси фoш этилди.

Сир эмас, айрим кимсалар юртимизга ноқонуний товарлар олиб кириш йўли билан бойлик орттиришга уринмоқдалар. Ана шу йўналишда олиб борилган тадбирлар натижасида 23 та қонунбузилишлар аниқланиб, ноқонуний муомаладан 560,2 миллион сўмлик импорт товарлар олиб қўйилди.

Қонунлар жамият ва қалқ манфаатларига хизмат қилади. Уларни четлаб ўтишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Зеро, қонуний фаолиятнинг муваффақиятлар гарови бўла олади.

Қонун устуворлиги – обод турмуш барқарорлиги

/Давоми.
Бошланғичи 1-бетда/

Умуман олганда, қишлоқ жойларда замонавий лойиҳалар асосида янги уй-жойлар қуриш, қишлоқ аҳоли пунктларини комплекс равишда ривожлантириш аҳоли фаровонлигини оширишга доир узоқ муддатли давлат дастурининг асосий мазмун-моҳиятини ташкил этади. Шундан келиб чиқиб, ўтган йили Қорақалпоғистонда 400 та ана шундай уй-жойлар барпо этилди. Бундай бунёдкорлик ишлари давом эттирилган ҳолда 2013 йилда жами 77 миллиард сўмлик 550 та уй-жойлар қуриш режалаштирилган.

Истикболни ўйлайдиган ҳар қайси давлат барқамол авлод таълим-тарбияси, аҳолининг саломатлигини муҳофаза қилиш каби долзарб масалаларга жиддий аҳамият беради. Ўтган йилда ҳам таълим соҳасини ривожлантириш ва ислоҳ этишга қаратилган чора-тадбирлар изчил давом эттирилди. Мактаб таълимини ривожлантириш давлат умуммиллий дастури, болалар ва хотин-қизлар спорти, болалар мусикаси ва санъатини ривожлантиришга доир қатор меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди. Уларнинг ижроси қандай натижалар берганини Қорақалпоғистон мисолида ҳам кўриш мумкин. Жумладан, фақат Қорақалпоғистоннинг ўзига 2011 йилда 9565 нафар ўқувчи ўрнига мўлжалланган 24 та мактаб, 2012 йилда эса 21392 нафар ўқувчи ўрнига мўлжалланган 37 та мактаб муккамал таъмирланди. Беруний, Тўрткўл, Амударё ва Кегейли туманларида янги мактаблар қурилиб, фойдаланишга топширилди. Касб-хунаро коллежлари битирувчиларини иш билан таъминлаш масаласига доимий

эътибор берилди. Болалар спортини ривожлантириш, унинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш борасидаги ишлар кўлами эса янада кенгайди. Бу йўналишда Республика Президентининг 2012 йил 13 февралдаги 1704-сонли қарори асосида Болалар спортини ривожлантириш жамғармасининг 2012 йилги маъмулий дастурига асосан 10 та объектда қурилиш-монтаж ишлари олиб борилди. Бу ишга жами 9 млрд. 730 млн. сўм маблағ ажратилди.

Мамлакатимизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик соҳаси жадал суръатларда ривожланаётгани қувонарли ҳолдир. Уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, бу соҳага доир қонунчиликни мустаҳкамлаш, тадбиркорларнинг фаолиятига асосий аралашувларга барҳам беришга қаратилган бир қатор қонунлар, Президент Фармонлари, ҳукумат қарорлари ижросини таъминлаш юзасидан кенг қамровли тадбирлар амалга оширилди. Биргина 2012 йилнинг ўзига 2198 та янги кичик бизнес субъектлари рўйхатга олинди. Уларнинг умумий сони 21 минг 569 тани ташкил этиши ҳам тадбиркорлар сафи кенгайиб бораётганини кўрсатади. Ўтган йилнинг ўзига 328

нафар тадбиркорнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоя қилинган. Барча прокуратура органларида ишонч телефони рақамларининг узлуксиз ишлари таъминланди. Шунинг маънунияти билан қайд этиш мумкин, барча шаҳар ва туман прокуратура ходимлари томонидан тадбиркор ва ишбилармонларни улар учун қулай вақтда қабул қилиш йўлга қўйилган. Келиб тушган ариза ва шикоятлар ўз вақтида ҳал қилиб берилмоқда. Ўтган йили шундай 81 та ариза келиб тушган бўлса, уларнинг деярли барчаси ижобий ҳал этилган. Жумладан, Элиқалъа туман прокуратурасига тумандаги «АТК-20» масъулияти чекланган жамияти раҳбари мурожаат қилиб, қорхона иш фаолиятини кенгайтириш мақсадида банкдан кредит олиш масаласида амалий ёрдам сўраган эди. Прокуратура аралашуви билан мазкур қорхонага 400 миллион сўм кредит ажратилиши таъминланди. Бунинг натижасида қорхона яна қўшимча 15 та янги иш ўрнига эга бўлди.

Аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш сифати ҳам диққат марказимизда бўлди. 44 та стация, 245 та амбулатория мусассаслари, шу жумладан, 186 та қишлоқ врачлик пунктлари, 16 та диспансер аҳолига сифат-

ли хизмат кўрсатмоқда. Инсон саломатлигини мустаҳкамлашга қаратилган ютуқларимиз сифатида аҳолига тез тиббий ёрдам кўрсатиш хизматидаги ижобий ўзгаришларни ҳам айтиш мумкин. Бугунги кунда республикамизнинг барча туманларида унинг бўлимлари ташкил этилган бўлиб, уларда аҳолига сифатли тиббий хизмат кўрсатиш учун барча шароитлар яратилган.

Давлатимиз Конституциясининг 20 йиллигига бағишланган тантанали мажлисда Юртбошимиз тақлифи билан 2013 йилга «Обод турмуш йили» деб ном берилди. Бу тақлиф халқимиз томонидан қизгин кутиб олинди. Обод турмуш ҳақида гап кетганда таъкидлаш жоизки, ободлик, энг аввало, кўнгилдан бошланади. Кўнгил обод бўлиши учун биринчи навбатда кишининг оиласи тинч бўлиши, у оиласини моддий жиҳатдан етарлича таъминлаш имкониятини берадиган мумкин иш жойига эга бўлиши керак. Шу боисдан ҳам мамлакатимизда янги иш ўринлари яратилиши, аҳолини, биринчи навбатда ёшларни ишга жойлаштириш масаласига катта эътибор берилмоқда. 2012 йили мамлакатимизда комплекс чора-тадбирлар дастурини амалга ошириш ҳисобидан қарий 1 миллионга янги иш ўринлари яратилди. Қорақалпоғистонда бу рақам 49722 тани ташкил этди. Бундай эзгу ишлар жорий йилда ҳам давом эттирилиб, республикада 49725 та янги иш ўрни яратилиши режалаштирилган.

Аҳоли турмуш фаровонлиги-

Салом САМАДОВ,
Қорақалпоғистон Республикаси
прокурори

ни ошириш, ҳаётимизнинг барча жабҳаларида қонунийликни таъминлаш, жинойатчиликка қарши курашда прокуратура органларининг алоҳида ўрни бор. Зиммаларига юклатилган вазифаларни бажариш борасида Қорақалпоғистон Республикаси прокуратура органлари томонидан ўтган йили бир қатор ишлар амалга оширилди. Хусусан, 2012 йилда қонунларнинг бажарилиши устидан прокурор назоратини таъминлаш юзасидан ўтказилган текширишлар натижасига кўра 9610 та прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилиб, жиддий қонунбузилиш ҳолатлари бўйича 453 та жинойат иши қўзғатилди. Энг асосийси, 3605 нафар фуқаронинг бузилган ҳуқуқлари тикланишига эришилди.

Хулоса қилиб айтганда, мамлакатимизни дунёнинг ривожланган давлатлари сафига кўриш, аҳоли турмуш даражасини янада яхшилаш, халқимиз орзу қилган эркин, фаровон ва обод ҳаёт барпо этиш барча-миизнинг зиммасига улкан масъулият кўлайди. Бу борада ушбу йилда ҳам халқ турмуш фаровонлигини юксалтиришга қаратилган улкан бунёдкорлик ишларини давом эттирилади. Прокуратура ходимлари ҳам қонун устуворлигини таъминлашда маъсулиятли вазифани адо этишда халқимизга ҳалол ва сидқидилдан хизмат қилаверадилар.

Қонуний таянч бўлмаса...

Республика прокуратура органларининг истиқлолнинг ўтган даври ичида фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, жамият ва давлат манфаатларини ҳимоя қилиш, мамлакатга қонун устуворлиги таъминланиши устидан назорат қилиш вазифаларига алоҳида эътибор қаратилиб, унинг самарадорлиги янада оширилмоқда. Хусусан, Тошкент шаҳар прокуратураси хўжалик судининг қонунга хилоф қарорларига нисбатан белгиланган тартибда протест келтириш, суд тизимининг барча босқичларида прокурор иштирокини таъминлаш орқали прокуратура органларига юклатилган вазифаларни бажаришга муайян ҳисса қўшиб келмоқда.

Бу борада қилинган ишлар таҳлилидан кўринишича, 2012 йилда Тошкент шаҳар хўжалик судида жами 26513 та хўжалик ишлари қўрилган.

Бу йўналишда асосий эътибор хўжалик судига тадбиркорлик субъектлари, давлат ва жамият манфаатини кўзлаб даъво аризалар киритилишига қаратилди. Ушбу даврда шаҳар прокуратураси томонидан хўжалик судига жами 1 млрд. 454 млн. 651 минг сўмлик 170 та даъво ариза киритилиб, шундан 1 млрд. 228 млн. 141 минг сўмлик 148 таси қаноатлантирилган. 2012 йилда тадбиркорлик субъектлари манфаатларини кўзлаб киритилган 294 млн. 333 минг сўмлик 27 та даъво аризаларининг барчаси, давлат маънафини кўзлаб киритилган 935 млн. 071 минг сўмлик 121 та даъво аризалар судда қўрилиб, қаноатлантирилган.

2012 йилда шаҳар хўжалик судида тадбиркорлик субъектлари фаолияти билан боғлиқ 1298 та ишлар қўрилиб, 50 фоизда прокурор иштироки таъминланган. Ушбу тоифадаги 129 та ишлар апелляция инстанциясида қўрилиб, қонунга хилоф равишда чиқарил-

ган 21 та суд қарорлари шаҳар прокурорининг апелляция протестига кўра бекор қилинган.

Хусусан, суд кредит шартномаларидан келиб чиққан муносабатлар билан боғлиқ ишларни кўриш давомида иш учун аҳамиятга молик ҳолатларни тўлиқ аниқламаганлиги ҳамда моддий ва процессуал ҳуқуқ нормаларининг бузилишига йўл қўйганлиги натижасида қонунга хилоф қарорлар қабул қилинган. Масалан, Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Тошкент шаҳар бошқармасининг ОАТБ "Капиталбанк" манфаатларида қиритилган даъво аризасига мувофиқ, хўжалик судининг ҳал қилув қарори билан "Realfact Leasing" МЧЖ ҳамда "Iroda Qozim Baraka" МЧЖдан солидар тартибда 506 114 258,52 сўм ундирилган, қарздорликни ундириш гаровдаги мол-мулкка қаратилган, тарафлар ўртасида тузилган кредит шартномаси мuddатидан олдин бекор қилинган.

Иш ҳужжатларидан кўринишича, даъвогар ОАТБ "Капиталбанк" томонидан низоми судга ҳал қилиш (талабнома юбориш) тартибига риоя қилинмаган. Ваҳоланки, Ўзбекистон Республикаси

Қамолiddин ЖАВЛИЕВ,
Тошкент шаҳар прокурорининг
катта ёрдамчиси

ХПКнинг 88-моддасининг 5-бандига кўра, даъвогар низоми судга ҳал қилиш (талабнома юбориш) тартибига риоя этмаган, бу эса шу тоифадаги низолар учун қонунда ёки шартномада назарда тутилган бўлса, суд даъвои кўрмасдан қолдиради. Биринчи босқич суди томонидан қайд этилган қонун талаблари бузилган ҳолда, ушбу низо бўйича асосий ҳал қилув қарори қабул қилинган.

Шаҳар прокуратурасининг хўжалик судининг қарорига нисбатан апелляция инстанциясига киритилган протести қаноатлантирилиб, қонун устуворлиги таъминланган.

Бу каби ҳолатларга хўжалик суди томонидан банкрот, деб эътироф этишга доир айрим ишларни кўриш давомида ҳам йўл қўйилган. Жумладан, хўжалик судининг ҳал қилув қарорига кўра, аризачи Шайхонтоҳур туман ДСИнинг "Sof ta'om baraka" хусусий қорхонасини банкрот, деб топиш ҳақидаги аризаси ҳам қаноатлантирилган. Суд ажри билан тугатиш бошқарувининг якуний ҳисоботи тасдиқланган ва тугатишга доир иш юритишу якунланган, деб топишган.

Туман ДСИ ҳамда тугатиш бошқарувчиси томонидан жавобгар қорхона раҳбари ва таъсисчисини қидириш чоралари қўрилмаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди Пленумининг 2006 йил 27 ян-

вардаги "Банкротлик тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини хўжалик судлари томонидан қўллашнинг айрим масалалари ҳақида"ги Қароридан белгиланишича, тугатишга доир ишни юритиш тамомланганлиги ҳақида ажрим чиқарилади, ҳисобот асосли, деб топилмаганда эса, у қайтарилади. Бироқ, суд томонидан қардор "Sof ta'om baraka" хусусий қорхонасининг импорт шартномаси бўйича "Xinjiang Molcharsan International Trade Co LTD" олдидаги мuddати ўтган кредитор қарздорлиги 73030 АҚШ долларини ташкил этганлиги тугатиш бошқарувчиси томонидан ойдинлик киритилмаганлиги ва жавобгар қорхона ҳисоб рақамидagi пул маблағларининг айланмаси таҳлил этилмаганлигига тегишли муносабат билдирилмасдан, тугатиш бошқарувчисининг якуний ҳисоботи тасдиқланган. Тошкент шаҳар прокуратураси томонидан хўжалик судининг мазкур иш юзасидан қабул қилган қонунга хилоф қарори ва ажрига нисбатан келтирилган кассация протести қаноатлантирилди.

Шаҳар прокуратураси томонидан ушбу даврда хўжалик суди қарорларини ўрганиш натижасига бўйича ноқонуний суд қарорларига нисбатан апелляция тартибидан 350 та, кассация тартибидан 177 та протест келтирилган. Мазкур протестларнинг барчаси юқори инстанцияларда қўрилиб, қаноатлантирилган.

Ушбу даврда апелляция протести келтириш 92,8 фоизни, кассация протести келтириш самарадорлиги 81,5 фоизни ташкил қилган.

Фаолиятимизда амалга ошириб келинаётган ишлардан ягона мақсад жамиятда қонун устуворлигини таъминлаш ва шу асосда юрт фаровонлигини янада оширишга эътибор бўлса-да, ҳисса қўшишдан иборатдир.

Қонунга итоат қилган адашмайди

Оила — муқаллас даргоҳ. Уни авайлаб-асраш, мустаҳкамлаш учун доимо интилиб яшаш зарур. Зеро, миллатнинг эртанги кунига дастлаб оилала пойдевор қўйилади.

Истиқлолнинг дастлабки даврларидан бошлаб бу даргоҳни янада мустаҳкамлаш мақсадида барча зарур ҳуқуқий асослар яратилди. Хусусан, Конституциянинг алоҳида бобида оиланинг ижтимоий мақоми аниқ белгиланди. Оила, Фуқаролик, Уй-жой кодекслари ва бошқа қонун ҳужжатларида оилавий муносабатларнинг азалий қадриятлари ўз ифодасини топди.

Албатта, оила пойдеворини мустаҳкамлаш учун ҳар ким ўзи ҳаракат қилиши зарур. Н.Кенжаева ва З.Ўктамов турмуш қураётганларида не-не орзу-умидлар оғушида эдилар. Улар фарзандли бўлишган, уларнинг қамолони биргаликда қўришга умид боғлашган эди. Бир-бирларига бўлган ўзаро ишонч туфайлими ёки бепарволик оқибатидими, турмуш қуриб, бирга яшаб келсалар-да, бу никоҳни қонуний тарзда расмийлаштириб қўйишмаган экан. Ҳатто улар биргаликдаги турмушлари давомида ўзлари учун алоҳида уй ҳам олиб, икки нафар фарзанд қўришганидан кейин ҳам шу тарзда яшаб келишган. Лекин ҳаёт ҳар доим ҳам бирдек давом этмаслигини, бир кун келиб бирон сабаб билан келиша олмай қолишлари, бу ҳолат эса уларга анчагина панд бериши мумкинлиги ҳаёлларига ҳам келмаган эди.

Оилада юзага келган низо тобора кучайиб бorganидан кейин З.Ўктамов уйдан чиқиб кетди. Шу тарзда орадан икки йил ўтди. Лекин шу вақт оралиғидаги сукутчи З.Ўктамов қариндошларининг мол-мулкни олиб қўйиш борасида қўлган жанжаллари бузди. Улар Н.Кенжаевани икки нафар фарзанд билан яшаб келаятган уйдан ҳайдаб чиқаришди. Урталарида қонуний никоҳ бўлмаганлиги, бунинг устига низоли уйда Н.Кенжаева ва фарзандларининг бирортаси ҳам рўйхатдан ўтказилмаганлиги З.Ўктамовга қўл келиши, уйни ўз номига расмийлаштириб олишга ҳамда унга харидор топиб, тез орада уни сотиб юборишга аришади.

Н.Кенжаева вояга етмаган болалари билан кўчада қолгач, бу ҳолатни ўзаро келишув асосида ҳал этишга кўзи етмаганидан кейин судга мурожаат қилишдан ўзга чораси қолмайдди. Аммо суд унинг талабини рад этади, бунинг устига ундан давлат фойдасига 1 млн. 950 минг сўм давлат божи ундириши тўғрисидаги хулосага келади.

Суд қарорига нисбатан туман прокурори томонидан кассация протести келтирилади. Бироқ, кассация инстанцияси биринчи инстанция судининг ҳал қилув қарорини ўзгаришсиз, протести қаноатлантирмаддан қолдиради.

Албатта, бу икки шахс ўртасидаги муносабатларни яхши билмаган ҳар қандай инсон, Н.Кенжаева никоҳи бўлмагандан, бунинг устига низоли уйда на ўзи ва на фарзандлари рўйхатга қўйилмаган бўлса-да, уйга қандай қилиб даъво қилиши мумкин, деган хулосага келиши аниқ. Бироқ, ишнинг ҳақиқий ҳолатлари билан танишиб чиқилганда, ҳолат тамомен бошқача эканлигига ғувоҳ бўлиш мумкин. Чунки, гарчи Н.Кенжаева З.Ўктамов билан ФХДЭ органидан никоҳдан ўтмасдан оила қуриб, ўн йилдан ортиқ давр мобайнида икки нафар

вояга етмаган фарзанди билан яшаб келишадиган бўлса-да, низоли хонадон уларнинг биргаликдаги маблағлари асосида сотиб олинган.

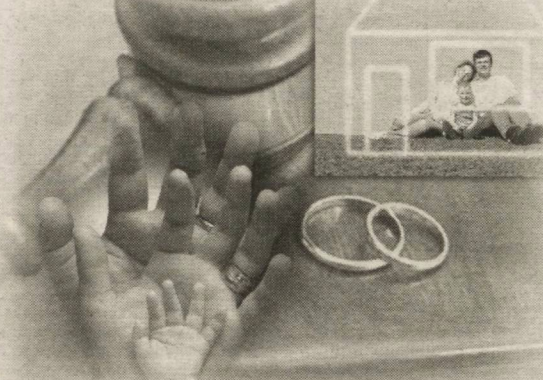
Урталарида низо келиб чиққанидан кейин, З.Ўктамов уйдан чиқиб кетиб, бошқа аёл билан яшаб келган. Шундан кейин, Н.Кенжаева фарзандлари билан бу уйда икки йил давомида яшаган. Фақатгина жавобгарнинг қариндошлари жанжал кўтаришганидан сўнг у болалари билан бу уйдан чиқиб кетишга мажбур бўлган. Шуниси эътиборлики, мазкур уй шу вақтга, яъни Н.Кенжаева уйдан ҳайдаб чиқарилганига қадар ҳам бошқа бегона шахснинг номида бўлган. З.Ўктамов норасмий бўлса-да, собиқ турмуш ўртоғи уйдан чиқариб юборилганидан фойдаланиб, уйни ўзининг номига расмийлаштириб олишга аришади. Уйни бу тарзда батамом эгаллаб олган З.Ўктамов, низо авж олмасдан туриб бундай имкониятни қўлдан бой бермасдан, уйдан тезроқ сотиб қутулишга киришади ва бунга аришади ҳам. У уйни фуқаро У.Камиловга нотариал тартибда расмийлаштирилган олдидан шартномасига асосан сотиб юборади.

Бу ишни кўриб чиққан суд эса, ишнинг ҳақиқий ҳолатларига эътибор қаратмасдан бир тарафлама хулосага келади. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси ФПКнинг 15-моддасига мувофиқ, суд тақдим этилган материаллар ва тушунтиришлар билан чекланмасдан, ишнинг ҳақиқий ҳолатини, тарафларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини ҳар тарафлама қўлган ва холисона аниқлаш учун қонунга асосланган ҳолда чоралар қўришга ҳақиқидир. Шу билан бирга, суд ишда иштирок этувчи шахсларга уларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини тушунтириши, уларни процессуал ҳаракатларни амалга ошириш ёки амалга оширмагликни оқибатлари тўғрисида оғохлантириши ҳамда уларга ўз ҳуқуқларини рўёбга чиқаришларида ёрдам кўрсатиши лозим, деб кўрсатилган.

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси ФКнинг 216-моддаси 1-қисмига кўра, икки ёки ундан ортиқ шахснинг эгалигида бўлган мол-мулк уларга умумий мулк ҳуқуқи асосида тегишли бўлади. Мол-мулк мулкдорлардан ҳар бирининг мулк ҳуқуқидagi улуши аниқлаб қўйилган (улушли мулк) ёки бундай улушлар аниқлаб қўйилмаган (биргаликдаги мулк) ҳолда умумий мулк бўлиши мумкин.

Шу модданинг 6-қисмида, биргаликдаги мулк иштирокчиларининг келишувига мувофиқ, келишувга эришилмаган тақдирда эса — суднинг қарорига мувофиқ умумий мол-мулк бу шахсларнинг улушли мулкни қилиб белгилаб қўйилиши мумкинлиги қайд этилган.

Низоли уй даъвогар ва жавобгарнинг маблағларига олинганлиги ғувоҳ сифатида сўроқ қилинган низоли уйнинг собиқ эгаси М.Йўлдошевнинг кўргазмаси билан ҳам тасдиқланади. Унинг судга берган тушунтиришида, у турмуш ўртоғи билан бошқа жойдан уй-жой сотиб олганларидан кейин уй сотилиши ҳақида эълон берганларида, турмуш ўртоғининг Зокир деган таниши харидор бўлаётганлигини, лекин Зокирнинг уйни сотиб олишга қурби

етмаслигини билдирганида, шу кун тушга яқин унинг турмуш ўртоғи Нозима кўлида боласи билан уйни кўргани келгани, пули етмаганлиги сабабли, шу ернинг ўзида акиси Ботирга телефон қилиб, уй сотиб олиши учун қарз бериб туришини сўраганлигини, шундан сўнг улар ўзаро келишган ҳолда уйни 18 миллион сўмга сотганлигини баён қилган.

Биринчи инстанция суди мажлисида Н.Кенжаеванинг акиси Б.Кенжаев ғувоҳ сифатида сўроқ қилинганда, Н.Кенжаева ундан низоли уйни сотиб олишда ҳақиқатан ҳам акасидан 9 миллион сўм қарза пул бериб туришини сўраганида, у сингисига сўраган пулни берганлигини, шу маблағ ҳисобидан улар уйни сотиб олишда фойдаланишганлигини билдирган. Буни Н.Кенжаеванинг укаси Ш.Кенжаев ҳам тасдиқлаган. З.Ўктамов уй икки шахснинг маблағи асосида олинганлиги ва улушли мулк эканлигини била туриб, шахсий манфаатлари йўлида уйни 30 миллион сўмга сотиб юборганлиги суд жараёнида инобатга олинмаган.

Мазкур ишнинг қизиқ жиҳатларидан яна бири шуки, суд жараёнида Адлия вазирлиги ҳузурдаги Х.С.Сулаймонова номидаги Республика суд экспертиза марказига қурилиш техника экспертизаси тайинлаган бўлиб, экспертиза хулосасига кўра, низоли уйни иккига бўлиш имконияти йўқлиги ҳамда унинг ўша вақтдаги бозор баҳоси 21 миллион сўмни ташкил қилиши қайд этилган. Бироқ суд ушбу экспертиза хулосаси натижаси бўйича ҳам бирор-бир қонуний тўхтамга келмаган.

Республика Олий суди Пленумининг 2001 йил 14 сентябрдаги "Уй-жой низолари бўйича суд амалиёти ҳақида"ги Қарорининг 6-бандига кўра, улушли мулкдаги уй-жойларни бўлишда мулкдорлар ўзаро келишса олмагандагина суд тартибда ҳал қилинади, дейилади.

Ўз навбатида, иш учун аҳамиятга эга бўлган ҳолатлар тўлиқ аниқланмаганлиги ҳамда моддий ёки процессуал ҳуқуқ нордмаларининг бузилганлиги ёхуд нотўғри қўлланганлиги ФПКнинг 312-моддаси 1-қисми 1 ва 4-бандлари талабларига кўра, суд қарорини апелляция, кассация ва назорат тартибда бекор қилишга асос бўлади.

Бундан ташқари, Республика Олий суди Пленумининг 1998 йил 17 апрелдаги "Суднинг ҳал қилув қарори ҳақида"ги Қарорининг 3-бандига кўра, суд иш бўйича ҳақиқатни аниқлаш учун қонунда кўрсатилган барча чораларни қўришга мажбур, ҳал қилув қарориди ишнинг ҳолатлари ҳақида баён этилган суднинг хулосалари, тарафларнинг ҳақиқий ўзаро муносабатларига тўғри кел-

моғи лозим. Ҳал қилув қарориди иш учун ҳуқуқий аҳамиятга эга бўлган ҳамма ҳолатлар баён этилган, тегишли далиллар келтирилган ва иш бўйича аниқланган ҳолатлар ҳамда тарафларнинг ҳуқуқ ва бурчлари бўйича тўғри хулосага келишган тақдирдагина, у асосли бўлиб ҳисобланади. Ишнинг ҳақиқий ҳолатлари тўғрисидаги суднинг хулосаси ҳал қилув қарориди ФПКнинг 56-моддасида кўзда тутилган исботлаш воситаларига кўра асосланган бўлади. Ҳал қилув қарори ФПКнинг 58, 59-моддаларида белгиланган далиллар дахлдорлиги ва исботлаш воситаларига йўл қўйилиши ҳақидаги қоидалар эътиборга олинган ҳолда асосланган бўлади.

Иш юзасидан жавобгар томонидан учинчи шахс сифатида низоли уй жойлашган ҳудуд маҳалла фуқаролар йиғини раиси Ш.Отахонов суд ҳал қилув қарориди унинг айтмаган сўзлари ёзиб қўйилганлигини, яъни "З.Ўктамов низоли уйда яшаб, рўйхатда турганлиги сабабли бу ҳақда маълумотнома берганман", деб мутлақо айтмаган бўлса-да, бу ҳолат иш ҳужжатларида қайд этилган. Ш.Отахонов маҳаллага ишга келган вақтда низоли уйда даъвогар Н.Кенжаева яшаб келаятганлигини, жавобгар З.Ўктамовни танимаслигини, маҳалла раиси бўлиб келган вақтдан буён жавобгар бир кун ҳам низоли уйда яшамаганлигини, жавобгарнинг яқин қариндошлари жанжал қилиб, даъвогарни уйдан ҳайдагиз деган вақтдагина жавобгарни қўрганигини баён қилган.

Бу Н.Кенжаеванинг қўшимча даъво аризаси билан ҳам тасдиқланади. Чунки, у маҳалла фуқаролар раисининг низоли уйда у ва фарзандларининг яшаб келганлигини яшириб, фақат жавобгар бу уйда яшаши ҳақида маълумотнома берганлигини билганидан кейин судга қўшимча даъво аризаси бериб, бундай маълумотнома берган маҳалла раисига нисбатан қонуний чора қўриши сўраган. Аммо бу ҳолатлар суднинг эътиборидан четда қолган.

Н.Кенжаева бошпанадан маҳрум бўлиши етмаганидек, суд ундан давлат фойдасига 1 млн. 950 минг сўм давлат божи ундириши белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси ФПКнинг 111-моддасида "Суд тарафларнинг мулкий аҳволига қараб, улардан бирининг ёки иккаласининг давлат даромадига ундирилмаган суд харажатларини тўлашни кечиктиришга ёки бўлиб-бўлиб тўлашга йўл қўйиши, шунингдек, бу харажатларнинг миқдорини камайтириши мумкин", деб белгиланган.

Биринчи инстанция суди давлат божи ундириши белгилашда даъвогарнинг қароматида икки нафар вояга етма-

Музаффар ДҮСТҚОРИЕВ,
Бош прокуратура бўлим
прокурори

ган фарзандлари борлиги, мулкий аҳволи ёмонлиги ва кам таъминланган оила эканлигини ҳисоба олмаган.

Республика Олий суди Пленумининг 2009 йил 24 ноябрдаги "Фуқаролик ишлари бўйича суд харажатларини ундириш амалиёти тўғрисида"ги Қарорининг 25-банди талабига кўра, суд харажатлари нотўғри ундирилган ҳолатлар аниқланганда, апелляция, кассация ва назорат инстанциялари судлари процессуал қонунда кўрсатилган ҳолларда ва тартибда суд харажатларини ундиришга, уларни тўлашдан озод қилишга, шунингдек, ундирилган сумма миқдорини камайтиришга ёки уларни тарафлар ўртасида қайта тақсимлашга ҳақли эканлиги белгиланган.

Шунингдек, биринчи инстанция суди ўз ҳал қилув қарориди даъвогарнинг туман ИИБ паспорт бўлимига у ва фарзандларини низоли уй-жой дафтарида ҳисоба кириштириши оқшадиги даъво талабини рад қилиб, нотўғри хулосага келган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1999 йил 26 февралдаги Фармони билан тасдиқланган "Ўзбекистон Республикасида паспорт тизими тўғрисида"ги Низом талабига кўра, фуқароларни қайд этиш (рўйхатга олиш) ва рўйхатдан чиқариш Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги қошидаги ХҲК ва ФРБ ларга тегишли деб белгиланган.

Фуқаролик ишда тўлланган ҳужжатларга кўра, даъвогар Н.Кенжаева туман ИИБ ХҲК ва ФРБ га низоли уйга рўйхатга олишни сўраб мурожаат қилганлиги ва унинг мурожаати рад қилинганлиги ҳақидаги маълумотлар мавжуд эмас.

ФПКнинг 100-моддаси 1-бандида "Иш судга тааллуқли бўлмаса суд иш юритишни тугатади" деб кўрсатилган.

Даъвогарнинг юқориди кўрсатилган даъво талаби судга тааллуқли бўлмаганлиги сабабли иш юритишдан тугатилиши лозим бўлса-да, суд даъвои рад қилиб, процессуал ҳуқуқ нормаларини бузган.

Кассация инстанцияси суди ҳам юқориди кўрсатилган ҳолатларга ҳуқуқий баҳо бермасдан, биринчи инстанция судининг ҳал қилув қарорини ўзгаришсиз қолдирган.

Республика Бош прокуратураси томонидан буларнинг барчаси атрофида ўрганиб чиқилганидан кейин қабул қилинган суд қарорларини бекор қилиб, иш юзасидан янги қарор қабул қилиш ҳақида Олий судга киритган протести қаноатлантирилди ва адолатли қарор қабул қилинишига эришилди.

Гарчи, адолат қарор топган бўлса-да, бунга қадар Н.Кенжаева фарзандлари билан саргардон бўлиб, руҳий ва жисмоний азоб чекишга мажбур бўлди. Лекин бунга унинг ўзи қисман бўлса-да сабабчиدير. Агар унинг никоҳи аввалдан қонунийлаштирилган, уйи сотиб олганларидан кейин эса, у ерга доимий рўйхатга турган бўлганда эди, юқоридидаги каби муаммоларнинг келиб чиқиши бунчалик йўл қўймаган бўларди. Шу боис, ҳар қандай вазиятда қонунни ҳурмат қилиш ва унинг талабларига итоат қилиш ҳар доим манфаатлидир.

Оилавий масалалар бунда прокурорлик фаолиятини такомиллаштириш

Оилаларда ижтимоий-маънавий муҳитни соғломлаштиришга қаратилган чора-тадбирлар ижроси юзасидан хотин-қизлар орасида уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилган қонунчиликни тарғиб қилиш бўйича ҳам ишлар амалга оширилмоқда. Бош прокуратура томонидан махсус Дастур ишлаб чиқилиб, дастур бандаларида аёллар ҳуқуқларини кафолатловчи конституциявий нормаларни тушунтириш ва тарғиб қилиш, аёлларнинг ҳуқуқий билимларини ва маданиятини ошириш масалалари белгиланиб, амалиётда татбиқ этиб келинмоқда.

Оилаларнинг, аҳолининг ва ҳар бир инсоннинг фаровонлигини таъминлаш борасида ҳукумат томонидан бир қанча амалий ишлар қилинди. Республика матбуоти саҳифаларида оила маънавиятини юксалтиришга хизмат қилувчи янги рухлар очилди. Радио ва телевидение орқали ва мавзуга бағишланган кўрсатув ва эшиттиришлар мунтазам бериб борилмоқда. Оила байрамлари ва кўрик-танловларни ўтказиш анъаналари айланган қолди. Олий ўқув юрталарида таълим олаётган ёш оилаларни ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш тадбирлари ишлаб чиқилди.

Оила-турмуш муносабатларида жиноятчилик ва зўравонликка қарши курашиш орқали жамиятимизда мавжуд бўлган бир қанча криминологик оғриқли нукталарни даволаш мумкин.

Оиладаги можароларни профилактика қилишда эр-хотин ўртасидаги муносабатларни барқарорлаштириш ва оиладаги зўравонликнинг олдини олиш йўналишида жалб этилган кучларнинг хилма-хиллиги жиҳатидан ривожланган чет эл мамлакатларидан ортда қолмаслигимиз зарур.

Миллий хусусиятлардан ва мавжуд имкониятлардан келиб чиқиб, аҳолига психотерапевтик ёрдам кўрсатиш марказлари ишини фаоллаштиришга йўналтирилган чора-тадбирларни амалга ошириш керак. Бундай марказларда эр-хотинлар ўртасидаги низоларни тартибга солиш методикалари ишлаб чиқилса, мақсадга мувофиқ бўлади. Бундай муассасалар кечая кундуз ишлаши, низоининг иштирокчиларидан бири-

ни мазкур низоли ҳал қилиш даврида қисқа муддатга жойлаштириш учун кичик стационар фаолият кўрсатиши лозим.

Маиший соҳадаги рецидив жиноятларнинг олдини олиш муаммоси ҳам алоҳида диққатга сазовордир, зотан, у судланган аёлларни тарбиялаш ва уларни ахлоқан тузатиш муаммолари билан чамбарчас боғлиқ. Бунда оила аъзоларига қарши зўрлик ишлатиб содир қилган жиноятлари учун жазага ҳукм этилган аёллар билан ишлаш уларнинг ўқинари, айниқса, фарзандлари билан муносабатларини (агар бундай муносабатлар сақланиб қолган бўлса) пухта ўрганишни талаб этишидан келиб чиқиши керак.

Прокурорлик назоратининг буйўналишидаги аҳамияти мамлакатда бола ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш, уларнинг қонуний манфаатларини муҳофаза этиш, энг муҳими, баркамол авлодни тарбиялаш масаласи давлат сиёсати даражасига кўтарилган билан белгиланади.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг "Воёга етмаганлар ҳақидаги қонунлар ижроси устидан прокурор назоратини янада кучайтириш тўғрисида"ги 2011 йил 14 июндаги 92-сонли буйруғидан келиб чиқувчи қуйдаги масалалар прокурорларнинг диққат марказида бўлиши лозим, яъни:

— ҳудудда воёга етмаганлар орасида ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликнинг олдини олиш борасида амалга оширилган ишларни самарали мувофиқлаштириш;

— ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва бошқа мутасадди идоралар томонидан воёга етмаганлар ҳақидаги қонунлар ижроси бўйича амалга оширилган ишлар аҳоли (воёга етмаганлар орасида жиноятчилик ва ҳуқуқбузарлик, такрорий ва гуруҳ жиноятчилиги, ичкиликбозлик, гийҳвандлик ва назоратсизликнинг олдини олиш)ни мунтазам назоратга олиш;

— фарзандлари тарбиясига салбий таъсир кўрсатувчи ота-оналарни ҳисобга олишнинг профилактик

тадбирлари самарадорлигини ошириш;

— воёга етмаганларнинг ўқиш ва яшаш жойларида тарбиявий ишларнинг аҳолини мунтазам равишда текшириб бориш.

Прокуратура органларининг вазифаси қонунларнинг аниқ ва бир хилда бажарилиши устидан назоратни амалга ошириш юзасидан юклатилган ваколатлардан фойдаланиб, воёга етмаганларнинг ҳуқуқ ва қонун билан белгиланган манфаатлари кафолатини таъминлаш, улар ўртасидаги жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларга қарши кураш ишини яхшилаш, уларнинг сабаблари, содир қилинишига яратилган шарт-шароитларни аниқлаш ва бартараф этиш, ҳар бир йўлдан адашган ёшларни тўғри йўлга солиш ва ҳалол меҳнатга қайтишига эришишдан иборатдир.

Бугунги кунда оила-турмуш доирасидаги ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда прокуратура, ички ишлар органлари ва маҳаллалар билан ҳамкорликда ўз фаолиятларини куйидагича ташкил этишлари лозим:

— оилавий жанжаллар оқибатида эр-хотин ўртасидаги юзага келган келишмовчилик ва ихтилофларни бартараф этиш, уларни муроасага келтириш бўйича ишларни ташкил этиш;

— носоглом оилалардаги маънавий-руҳий муҳитни соғломлаштириш ҳамда жамиятга зид турмуш тарзини кечирувчи шахсларни аниқлаш;

— оиланинг бузилишига олиб келадиган сабабларни ўрганиш орқали оилани мустаҳкамлаш, ундаги ўзаро муносабатлар барқарорлигини таъминлаш;

— оилани мустаҳкамлашга қаратилган ишларни ташкил этиш;

— оиладаги ажралишларнинг олдини олиш борасида ҳудудда тарбиявий-профилактик тушунтириш ишларини олиб бориш;

— носоглом ҳамда кам таъминланган оилалар, шунингдек, жазони ижро этиш муассасаларидан бўша-тилган бирон-бир машғулот тури билан шуғулланмайдиган шахсларни

Отабек ХАМРОЕВ,
тадқиқотчи

ижтимоий кўникма марказлари билан ҳамкорликда ҳаётга мослаштириш ва иш жойлари билан таъминлаш борасидаги ҳамкорлигини кучайтириш;

— оилада миллий қадриятлар ва урф-одатларга зид, ахлоқ-одоб доирасидаги ноҳўя хатти-ҳаракатларга йўл қўяётган шахсларни ўз вақтида аниқлаш ва уларга нисбатан тегишли тарбиявий таъсир чораларини кўриш мақсадида бой ҳаётий тажрибага эга бўлган шахсларни жалб қилиш;

— зўравонликни, маиший бузуқликни, жинсий ҳаёт тарзини, жиноят ҳисобига яхши ҳаёт кечирини тарғиб этувчи адабиётлар, кино ва видео маҳсулотлари, газета, журнал ва бошқа манбалар орқали кириб келаётган ҳамда шахснинг шаклланишига салбий таъсир этувчи ахборот йўлига мустаҳкам тўсиқлар қўйиш;

— оила ҳуқуқи билан бирга болалар ва ота-оналарнинг шахсий ва мулкий ҳуқуқлари фуқаролик, маъмурий ва жинсий ҳуқуқий нормалар билан ҳам тартибга солинади. Прокурорлар қайд қилинган ҳуқуқ нормалари бажарилишига риоя қилиниши устидан қатъий назоратни олиб боришлари лозим.

Хулоса ўрнида, оила-турмуш доирасидаги ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасида кенг қамровли ишлар амалга оширилса, қонунларимиз билан мустаҳкамлаб қўйилган шахснинг ҳуқуқ ва эркинлиги, унинг қадр-қиммати ва оила дахлсизлигини таъминлаш борасидаги ишларнинг самараси янада ошган бўлар эди. Зеро, Абдурауф Фитрат таъкидлаганидек, "Миллат тақдири мана шу миллат вакиллари яшаган оиланинг ҳолатига боғлиқдир. Қаерда оила муносабати кучли интизомга таянса, мамлакат ва миллат ҳам шунча кучли ва тартибли бўлади".

Юксак маънавиятга эришмоқнинг асосий воситалари билан бир инсоният бадиий тафаккурининг инъикоси бўлган бадиий адабиётдан баҳраманд бўлиш эканлиги алақачон ўз ибтидини топган.

Чунки инглиз адаби, тарихи ва файласуф Т.Карлейль айтганидек: "Китоб инсоният ижодиётининг чинакам ҳайратланарли ва эътиборга лойиқ белгисидир. Китобларда кечмиш замонларнинг ақл-идроки яшайди; ҳоки тупроқлари туш сингари аллақачонлар тўзғиб кетган одамларнинг овози бурро ва аниқ янграб туради. Инсоният яратган, қайта-қайта ўйлаб қўрган ва у эришган нарсаларнинг бари — худди сеҳрли сандиқдай китоблар саҳифасида сақланиб қолган". Шу "сеҳрли сандиқ" сеҳри-

Китоб — руҳий қудрат

дан, унинг мўъжизавий қудрати, кучидан қувват олишга интилиш, ҳаракат қилиш кейинги йилларда камайгани рост. Журналист Норбўта Фозиев "Ниқид" газетасининг 2013 йил 17 январь сонидан чоп этилган "Китоб мутлоаси: муаммо ва ечимлар" мақоласида ана шу мавзуда қуйинчаклик билан фикр юрифтади.

Ҳозир катта ёшлар китоб ўқишга эътиборсиз бўлганликларини учун, болалар ҳам бу бебахо ҳазинадан анча узоқлашди. "Китоб замонамиз ҳаётидир", — деб ёзади В.Бельский. — Китобга ҳамма — кекса ва ёш ҳам, ишбилармон ва бекорчи ҳам, болалар ҳам зарурат сезади. Бугун гап уларга қандай китобларни танлаб беришдадир ва энг аввало, шунинг таъкидлайликки, улар учун бемаъни китобларни ўқиш умуман ўқимасликдан кўра зарарлироқдир". Шу боис, фарзандларимиз ўқиётган китобда нима ёритилгани, қандай гоя акс этгани, бадиий-эстетик аҳамиятини билишимиз талаб этилади. Жангариликка, ҳис-туйғуларни издан чиқаришга, ахлоқий нопоқлик, руҳий зўри-

қишга олиб келадиган китоблардан сақланиш учун ҳам катталарнинг ўзи китоблар савиясини, китоб ташвиқотини билиши шарт.

Айни вақтда бошланғич синф ўқувчисидан саксон яшар қариягача китоб ёзаётир. Мазмун саёз бўлса-да, шеърый, насрий асарлар, эсселар ёзилади, нашр этилиб турибди. Афсуски, ўша "классиклик"кадафогарларнинг қўлидан қандай китобларни, қайси таниқли иждоқорларнинг асарини ўқиётганини сўрасангиз, ижобий жавоб ололмайсиз. Жаҳон классикларини-ку қўйинг, замондошлардан ҳам уч-тўрт иждоқор номини айта олмайдилар. Рус танқидчиси Н.Чернышевский топиб айтган: "Ҳар бир соҳа юзасидан ёзилган мукамал асарлар жуда оз, бошқаларида эса мана шу оз асарлардан бирмунча тўла ва тиниқ ёритилган нарсалар такрорланиб, суолитиб, бузилади. Фақат ўша мукамал асарларини ўқиш зарур, бошқаларини ўқиш вақтини беҳуда сарфлашдир".

Олти ёшимда отам "Алпомиш" дostonидан сабоқ бериш

орқали мени китоблар оламига киритган. Ҳамон шу оламда яшайман. У менга куч-қудрат беради. Шу боис, бу оламнинг сир-синаоти, сеҳридан бегоналарга ачинаман, раҳмим келарди.

Компьютерлар қанчалек китоблар билан бойитилмасин, компьютерда китоб ўқиш завқини, сеҳрларини бўлмайди. Яқинда бир ўғлим хурсанд бўлиб: "Интернетдан фалон романи атиги 200 сўмга тушириб олдим", деди. Аммо йирек бир асарни компьютерда ўқиш олмади. Чунки соатлар термулди ўтиришга сабри чидамасди, қўзи толқиқ қолди. Компьютердан 4-5 варақни, у ёки бу асардан парчани, бирор илмий манбани олиш, ўқиш, таҳлил қилиш мумкин. Бироқ Алишер Навоийнинг тўла асарларини ё Фирдавсийнинг "Шохнома"сини ўқиб, ўрганиб чиқишининг имкони йўқ.

"Бир вақтлар китобларнинг тақчиллиги илмнинг ўсишига зиён етказган эди. Ҳозир эса китобнинг қўлиги одамни эсанкиратиб, шахсий мулоҳаза юритишингизга халал беради", деб ёзган эди XIX асрда немис

Абдуолим ЭРГАШЕВ,
Қарши Давлат университети
доценти, Ўзбекистон
Республикасида хизмат кўрсатган
ёшлар мураббийси

адиби К.Вебер. Биз эса XXI асрда китобхонлик тўғрисида фикр юриятаямиз. Бадиий, илмий-техникавий, тарихий, биографик асарларнинг сон-саногии йўқ, аммо уларнинг кучи қисмидан мантӣқ ҳам топа олмайсиз.

"Китоб мутлоаси: муаммо ва ечимлар" мақоласида ўқтирилганидек, ҳар бир оилада, таълим-тарбия масканларида ёшларни китобга қизиқтириш, ўқиш, ундан завқланишга ўргатиш жуда зарур. Шунинг алоҳида таъкидлаш кераки, айни вақтда оилада, жамоат жойларида, ўқув муассасаларида китобхонликка, китоб ўқишга ёрдам берадиган дастур, рисола, қўлланмалар мавжуд.

Шуни ёддан чиқармаслик керак, китоб руҳий-эстетик куч берадиган восита, ҳар қандай билимнинг жони, ҳар қандай фаннинг ибтидоси ва қамолотидир.

14 февраль — Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллуд топган кун

Дилбар шахс, юксак фазилатли инсон

/Давоми. Бошланиши 1-бетда/

Афғонистондаги қадимий шаҳарлардан бўлмиш Қобул ҳукмдори теурий шахзодаларнинг сўнги сулоласига мансуб бўлиб, Бобурнинг амакиларидан бири эди. Яқиндагина вафот этган бу ҳукмдордан кейин шахр тахт учун курашаётган ворислар ўртасида талонда қолган эди. Бу ҳол Бобур учун кулай имконият тугдирарди, бироқ у ҳали олисда ҳаёт умид қолдизи эди, холос. Яқин кишилари ва чоғроқ қўшин билан Бобур ўз бахтини синаб кўриш учун Ҳиндикушнинг қимсасиз яйдоқ қўлироқ ўткир тик қоялари ва тоғ тизмалари оша кечаю кундуз тин олмай йўл босди. Ва ниҳоят, бир кун тунда у доволлардан бирининг тепасида туриб, илгари ҳеч кўрмаган манзарага дуч келди: Сухайл кўлини гайриятирлий бир тарзда чарақлаб ёғду сочиб турарди. "...дедимким, Сухайл бўлмагай. Дедиларким, Сухайлдур. Шунда навкарлардин бири шундай хитоб қилди: О, Сухайл, сенинг ёғдуларинг сочилган кишига омад келтирсен".

Ҳақиқатдан ҳам бу сафар Бобурга омад кулиб боқиб, Қобул шахрини жангсиз эгаллади. Кейинги йилгирама йил давомида теваарик-атрофидан ўз ҳукмронлигига кўплаб шаҳарларни қаратиб, 1526 йили Ҳиндистонга юриш қилди. 12 минг кишилик лашкари билан Панипат шаҳри яқинидаги

ярим кунлик жангда Иброҳим Лудийнинг 100 минг кишилик лашкарини енгиб, Бобур Ҳиндистоннинг буюк шаханшоҳига айланди.

Умрининг кейинги тўрт йили жанг жадалларда кечса-да, Бобур теурийларга хос бунёдкорлик анъаналарини Ҳиндистонда ҳам давом эттирди; ариқ-каналлар қазирди, бог-роғлар барпо этди. Муҳташам ва улғувор иморатлар тиклади. У нафақат афғон хинд юртларини эгалласа, балки шу юртлар халқлари қалбини ҳам забт этиш, ишонч ва меҳр-муҳаббатини қозониш бахтига мўяссар бўлди.

Бобур илмга чанқоқ комил инсон эди. У илм кишиларини ҳамма қадрлайди, уларга оталарча ғамхўрлик кўрсатади. Уларни ўз атрофига тўплаб, барча шарт-шароитларини муҳайё қилишга ҳаракат қилди. У инсонларга хос яхши хислатлар ва фазилатларини улуғлар экан, қусурлардан ўзини фориғ қилишга интиларди. Унинг фикрича, комил инсонлар фикс-фужурли, фитначи, золим, баҳил ва мунофиқ бўлмаган шахслардир.

Улуғ шоир ва давлат арбоби, беназир тарихнавис Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг ҳаёти ва ижоди давраи замоналар ўтгани сайин неча авлод ижодкорларини қизиқтириб келмоқда ва бундан кейин ҳам шундай бўлмоғи табиий. Бобур нафақат бизнинг, балки жаҳон халқларининг тарихи ва маънавиятида ҳам ўчмас из қолдирган, унинг номи тарих

зарварақларидан муносиб ўрин олган. Бобур Мирзо теурийлар шаън-шуқуҳини сақлаган ҳолда Ҳиндистондай бир ўлкада ўз салтанатига асос солди. Бу салтанат бир неча аср давомида хинд ўлкасида ҳукмронлик қилиш билан бирга, бу мамлакат тарихининг олтин саҳифаларини яратди, десак муболага бўлмас.

Шу тўғриси ҳам хинд халқининг буюк фарзанди Жавоҳрлал Неру Бобурни "...дилбар шахс, мард ва тadbиркор одам" деса, Эдуард Холден буюк аждодимизни "...олижанобликда қандай хосиятлар бор бўлса, уларнинг барчасини эгаллаган, мангайига юксак фазилат битиб қўйилган инсон киши комил эди", дея улғулайди.

Бобурнинг "Ҳар қимти менинг сарвақимга тушди, илигимдан келганча туққонликни ва яхшиликни бажо келтурдим..." Барчани ўз туққонларимдан яхшироқ кўриб, риоят шавқатлар қилибтурмен", деган сўзлари юқридаги фикрларнинг исботи сифатида асрлар оша авлодлар қалбини қомилликча қорлаб туради.

Бобурнинг энг қўл тилга олинадиган буюк хизматларидан бири — Ҳиндистонда қудратли давлат тузгани ҳамда бу мамлакат ривожига бобурийлар ўйнаган тенгсиз хизматлар бўлса, иккинчиси — "Бобурнома"нинг ёзиб қолдирилганидир. "Бобурнома" — муаллифининг қалб дафтари, ҳаёт дафтари, тафаккур дафтари, буюк ва гўзал инсоннинг инсониятга

қолдирган боқий сўзи. У энг нуфузли ҳайъат томонидан дунёда тенгсиз ҳисобланадиган бебаҳо манба ва беназир ижод маҳсули сифатида қайд этилган. "Бобурнома" XVI аср туркий насринг муҳташам намунаси бўлиш билан бирга, кўплаб нодир маълумотларни етказувчи тарихий; Марказий Осиё, Ҳиндистон ва Афғонистон халқларининг урф-одатлари ҳақида ноёб далилларни берувчи этнография; ўша давр ҳаётининг ва наботот олами ҳусусида хабар берувчи журғофий; бир қанча илмий муаммоларни ҳал қилган илмий асар ҳамдир.

"Мубаййин" асари эса ислом динининг беш асосий руқни ҳақида пухта маълумотлар берувчи ва уларни шеърий йўсинда тавсиф этувчи ноёб маърузамдир. "Мухтасар" Бобур Мирзонинг аруз ҳақидаги русулоси бўлиб, унда Шарқ милоз позэиясининг асосий унсурларидан бўлмиш аруз вази ҳақида илмий асослар берилган. "Девони Бобур"дан эса газал, рубоий, туюқ, китъа, маснавий, муаммо ва фард жанрларидаги шоирнинг дилбар шеърлари ўрин олган.

Бобур Мирзо аввал Мовароуннахр тупроғида қанчалар азоб-уқубатлар тортиди, гоҳ тахт олиб, гоҳ тахтни қўйдан бой бериб, сарсон-саргардон кезди.

"Бормоққа не маскан муяссар, Турмоққа не давлат муқаррар" бўлиб орзу-умидлари ушал-

Норбўта ҲОЗИЕВ,
«Huqiq»

магаҳ, ноилоҳ ўзга диёрлар сари юзланди.

Толé йўқи жонимга бололиғ бўлди, Ҳар ишники айладим хатолиғ бўлди. Ўз ерни қўюб Ҳинд сори юзландим, Ваҳқи, нетайин, бу не юз қаролиғ бўлди.

Балки Бобуршоҳ ўз ҳаёти давомида жуда кўп аламу изтироқ билан бирга фараҳбахш онларни ҳам бошидан кечиргандир. Бироқ шуни комил ишонч ва юқридаги каби қалб мисраларига таянган ҳолда айтиш мумкинки, у бир лаҳза бўлса-да, она-Ватан ёдини, унга қайтиш фикрини ҳаёлидан кетказмаган, умрининг сўнги дамларига қадар бобомерос юртини бениҳоя қўмсаб, қалби шу муқаддас замин томон талпиниб ўтган. "Ибратли ҳаёт кечиргани, гўзал фазилатлар эгаси бўлгани учун ҳам Мирзо Бобур биз учун азиздир", деб ёзган эди атоқли адиби-миср Пиримқул Қодиров.

Чиндан ҳам буюк шоҳ, йирик тарихнавис олим ва хассос шоир, дилбар шахс ва юксак фазилатли инсон бўлмиш Бобур Мирзонинг шахсияти ажал билан олишайтган ўғли Ҳумоюннинг атрофини айланиб, Яратганга илтижо қилиб, ўғлига келган ажални ўзига олиши, қариндошу бегоналарга муносабати башариат учун ибрат намунаси бўлиб қолаверади.

Ҳамкорликдаги видео-конференция

11 февраль куни Бош прокуратуранинг Олий ўқув курслари Тошкент ахборот технологиялари университети билан ҳамкорликда "Давлат муассасаларида интерактив хизматлар кўрсатишда ахборот технологияларидан фойдаланиш ва ахборот хавфсизлигини таъминлаш масалалари" мавзусида илмий-амалий видео-конференция бўлиб ўтди.

Конференцияда Олий ўқув курсларининг профессор-ўқитувчилари, тинловчилари, Тошкент ахборот технологиялари университети ходимлари, давлат муассасалари вакиллари иштирок этишди. Конференция давомида Самарқанд, Қарши, Фаргона, Нукус ва Урганч шаҳарлари билан бевоқиф видеоқўриқ орқали уланилиб, унинг худудий прокуратура органлари ходимлари ва жамоатчилик вакиллари билан алоқа ўрнатган ҳолда ўтказилиши нафақат пойтахт, балки худудларни ҳам тadbирга кенг жалб қилиш имконини яратиб берди.

Анжуманда ўз маърузалари билан иштирок этган Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутатлари, Марказий Банк, Алоқа, ахборотлаштириш ва телекоммуникация технологиялари

давлат қўмитаси, Давлат божхона қўмитаси, Давлат солиқ қўмитаси, Савдо-саноат палатаси мутахассислари, Тошкент давлат юридик институти ҳамда Солиқ академияси вакиллари соҳада амалга оширилаётган ижобий ишлар ва келажақда амалга оширилиши лозим бўлган ўзгариш ва янгиланган ҳақида фикр юритдилар. Айниқса, Марказий Банк, Давлат божхона қўмитаси, Давлат солиқ қўмитаси томонидан жисмоний ва юридик шахсларга кўрсатилаётган интерактив хизматлар мамлакатимизда "Электрон ҳукумат"ни шакллантириш борасида дастлабки қадамлар қўйилганигидан далолат бериши эътироф этилди.

Тadbирда шунингдек, ҳуқуқчи муҳофаза қилувчи органлар ходимларининг профессионал вазифаларини ҳал этишда замонавий компьютер тех-

Улугбек ХУСАНОВ,
Бош прокуратуранинг ОУК катта ўқувчиси

нологияларидан, глобал ахборот тармоқлари ресурслари имкониятларидан фойдаланиш борасидаги билимларни чуқурлаштириш ва амалий кўникмаларини янада такомиллаштириш масалаларига тўхталиб ўтилди.

Видеоқўриқ орқали уланилган худудлардаги иштирокчилар ушбу тadbир улар учун ижобий аҳамиятга эга бўлганлиги, шу каби тadbирларни кўпайтириш зарурлиги ҳақидаги фикрларини билдириб, ўзларини қизиқтирган саволлар билан мувожаат этишди.

Тadbир якунида мамлакатимиз давлат муассасаларида интерактив хизматлар кўрсатиш соҳасини кенгайтириш истиқболлари ҳамда ахборот хавфсизлигини таъминлашнинг галдаги ўстувор вазифаларини таҳлил қилиш асосида ахборот-коммуникация технологияларининг кенг ривожланиши ва хавфсизликни таъминлаш юзасидан тақлиф ва тавсиялар ишлаб чиқилди.

Мувофиқлаштирувчи Кенгаш йиғилиши

Андижон шаҳрида вилоят ҳуқуқчи муҳофаза қилувчи идораларининг мувофиқлаштирувчи Кенгаш йиғилиши бўлиб ўтди. Кун тартибиданги масала юзасидан маъруза қилган вилоят прокурори вазифасини бажарувчи М.Эгамбердиев ўтган 2012 йилда вилоятда ҳуқуқчи муҳофаза қилувчи идоралар томонидан амалга оширилган ишларнинг аҳоли ҳақида тўхталиб, ҳуқуқбузарликларга қарши кураш борасида маҳаллий ҳокимликлар, давлат бошқарув органлари, нодавлат ташкилотлар ва жамоатчилик билан ҳамкорликда бир қатор тadbирлар амалга оширилганлиги, натижада жиноятчилик ва унинг айрим турлари камайганлигини эътироф этди. Шунингдек, олиб борилган ишларга қарамай, ўтган йили соҳада айрим камчиликларга йўл қўйил-

ганлигига ҳам эътибор қаратиб, туманлардаги аҳолини қисқача таҳлил қилиб берди.

Шундан сўнг сўзга чиққан Андижон, Олтинқўл, Марҳамат, Қўрғонтепа туманлари ва Хонобод шаҳри прокурорлари ва Ички ишлар бўлими бошлиқлари, суд ижрочилари туман ва шаҳар бўлимлари катта суд ижрочилари ва бошқалар олиб борилган ишлар юзасидан ҳисобот бердилар.

Йиғилишда камчиликларни бартараф этиш ва соҳада фаолият самардорлигини оширишга қаратилган қарорлар қабул қилиниб, тегишли чора-тadbирлар белгиланди.

Б.ҚАНААТОВ,

Андижон вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

Жорий йил 12 февраль куни Миллий матбуот марказида Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси томонидан солиқ қонунчилигига киритилган ўзгаришлар ва янгиланган моҳиятини солиқ тўловчиларга етказиш мавзусида кўргазмали семинар бўлиб ўтди.

Солиқ қонунчилигидаги ислохотлар

Тadbирда Давлат солиқ қўмитасининг вакиллари, Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги СВОЖДЛКК департаментининг ходимлари, ташкилот ва идоралар вакиллари, ҳусусий тadbиркорлар ҳамда оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этдилар.

Семинарда сўзга чиққан маърузачилар мамлакатимизда кичик бизнес ва ҳусусий тadbиркорлик субъектларини ривожлантириш, уларни қўллаб-қувватлаш борасида қонун ҳужжатлари асосида берилётган солиқ имтиёзлари ва афзалликлар ҳақида батафсил маълумот беришди.

Тadbир давомида мамлакатимиз Президентининг солиқ сиёсатида оид қарорлари, солиқ қонунчилигига киритилган ўзгаришлар ва янгиланган, солиқ юқини камайитиришга қаратилган солиқ сиёсати биринчи навбатда иқтисодиётдаги таркибий ўзгаришларга, ҳўжалик юритувчи субъектларнинг ишбилармонлик фаолиги ва молиявий барқарорлигини юксалтиришга ҳамда янги иш ўринлари яратишга хизмат қилаётгани алоҳида таъкидланди.

Анжуман якунида иштирокчилар томонидан солиқ сиёсатини такомиллаштириш, қарор ва фармойишлар ижросини назорат қилиш ҳамда амалиётдаги айрим муаммоларни бартараф этишга қаратилган тақлиф ва мулоҳазалар билдирилди.

Ўз муҳбиримиз.

Фарзандимизнинг бирор аъзосига зирапча кирса, кипригимиз билан олишга тайёр турадиган ҳаққин, десак муболага бўлмас керак. Шундай бўлса-да, бемор ўлигининг тузалиши учун ёлгон гапларга учиб, ўз қайсинглигининг қабрини таҳқирлаган одамнинг қилмишларини оқлаб бўладими? Сурхондарё вилоятида туғилган Қобил Алиев (исм-фамилиялар ўзгартирилган) сохта табибнинг маслаҳатига қулоқ тутиб, мана шундай муҳажир жиноятга қўл урди.

Таҳқирланган қабр

Шухрат МАВЛОНОВ,
Бойсун туман прокурори
Камолiddин АСҚАРОВ,
«Huquq»

2012 йилнинг февраль ойида Қ.Алиевнинг бемор ўлиги шифокорлар оқсон касаллиги билан хасталанган, деб ташхис қўйишди. Ачинарлиси, бундай оғир касалликларни даволашда ҳатто замонавий тиббиёт ҳам айрим муаммоларга дуч келаётган бир пайтда, Қобил ўлигининг тақдирини шифокорликдан анча йироқ, Денов тумани Гултепа маҳалласида яшовчи табиб-эшон Акобир Бўроновга топширади. Хастага "дам солиш" учун келган А.Бўронов беморнинг тушкун кайфиятга тушиб қолган ота-онасига тўғри йўл кўрсатиш ўрнига, ўзича "маслаҳат" бера бошлади.

— Ўлгингиздаги касал эскичадан, — гап бошлади табиб. — Мен фарзандингизни турли дуо ва иримлар билан даволай оламан, шифохонага ётқизишингиз шарт эмас. Шундай қилсак, бемор 39 ёки 41 кунда соғайиб, оёкка туриб кетади.

Унинг гапларига ишонган ота, сохта табибга 200 минг сўм пул билан бир бош кўчқор ҳада қилади-да, фарзанди тузалиб кетса, уни яна хурсанд қилишга ваъда беради.

Бироқ, эртасига беморнинг аҳволи янада оғирлашади. Бундан хавотир олган ота табибга кўнгирак қилади.

— Домла, ўлгим кечаси билан алаҳсираб, бир йил олдин вафот этган қайсинглимининг исмини айтиб чиқди, — дейди ота.

Бу гап табиб учун айна муддао бўлди.

— Тушунарли, ўлгингиз "тортма" бўлган. Мархум қайсинглингиз ўлгингизни ёнига чақираяпти. Хасталикнинг сабаби ҳам шунда, — дейди табиб. — Энди гап бундай, ўша қайсинглингизнинг жасадини қабрдан чиқариб олиб, ёқиб юбориш керак. Шунда болангиз "тортма"дан кутулиб, соғайиб кетади.

Соғлиги кун сайин оғирлашиб бораётган ўлгини кутқариб қолиш учун ота табибнинг айтганини қилишга киришади. Бу ишни амалга ошириш учун дастлаб қудаси Жасур Эрмоновга мурожаат қилади-да, Акобир эшон томонидан таъкидланган вазифани тушунтириб, ундан ёрдам сўрайди. Ж.Эрмонов бунга рози бўлади. Сўнгра бу ишни амалга ошириш учун ҳамқишлоқлари Дилшод Хайриевни ҳам пул эвазига ёллашади.

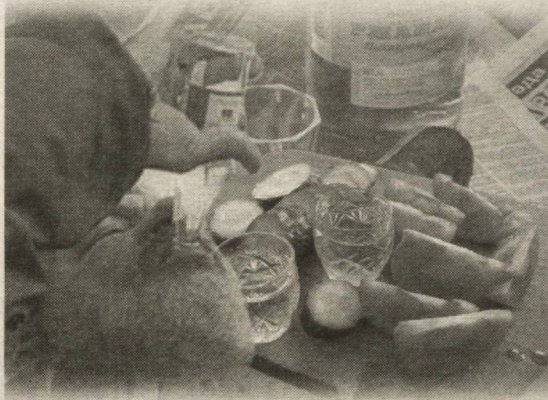
2012 йилнинг март ойи охирида. Ярим тунда қабристонга кириб келган уювлон, қабрни очишади-да, бир йил олдин дафн этилган Д.Йўлдошевнинг жасади қолдиқларини чиқариб олишади. Кейин, адирликка олиб бориб, ёқиб юборишади.

Орадан маълум вақт ўтиб, бемор вафот этади. Шундан сўнггина ота-она алданганликларини тушунишади. Ўзини табиб-эшон, дея таништирган А.Бўроновнинг барча гаплари ёлгон эканлиги ойдинлашади. Афсуски, беморнинг соғайишига умид қилиб, калта ўйлаган бу кимсалар икки ўртада мархуманинг қабрини таҳқирлаб, жиноятга қўл уришгани кеч тушунишди.

Жиноят ишлари бўйича Бойсун туман суди ишни аτροφлича кўриб чиқиб, айбдорларга тегишли жазо тайинлади.

Хулоса ўрнида шунга айтиш лозимки, айна вақтда республикамизда барча касалликларга аниқ ташхис қўйиб, даволай оладиган замонавий шифохоналар мавжуд бўлса-да, ҳанузгача айрим фуқаролар тиббиётдан умуман хабари бўлмаган турли "сохта табиб"ларга беморнинг тақдирини ишониб топшириб, охир-оқибат афсус чекиб қолмоқдалар.

Ароқ, асаб ва ажал

Анвар ҚАРШИЕВ,
Қарши туман прокуратураси
терговчиси

Кундалик турмушимизда учраб турадиган жиноятлар таҳлил қилиб кўриلسа, уларнинг аксарияти ичкилик таъсирида амалга оширилгани ойдинлашади. Дарҳақиқат, ишга ичкилик яширилган ибليس ироласиз, ожиз одамлар организмга ўтгач, уни тўла ўзига бўйсундириб олади, истаган йўриғига йўрғалади. Шу қасбатни ичмасдан оладан туппа-тузук, рисолавагилик олам бўлиб кўринган кимса кейин тамомила ўзгаради — кўрқоқ ботирга, камбағал бойга, зикна сахийга айланади. Энг ёмони, бу "шайтон суви" кимларнидир олоб-ахлоқ доирасидан четга чиқариб, жиноятга мойил ва ҳаттоки ваҳший қилиб қўяди. Бундайлар сага салчиб, ким зўрлигини исботлашга уринадилар, ичкилик леган касофатнинг измида бўладилар.

Ароқ, асаб ва ажал. Бири иккинчисининг илдизига сув қуяди. Натижаси эса фожиа билан тугайди. Қарши туманидаги "Янги ҳаёт" маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудидаги Ковчин кишлоғида яшовчи девор-дармиён кўшнлар Баҳодир Турсунов ва Холмат Дўстқулов ўртасида ҳам шундай воқеа содир бўлди ва оқибати фожиа билан тугади. 2012 йил 22 июль кuni соат тахминан 14:00лар чамаси кўшнлар — Баҳодир Турсунов, Холмат Дўстқулов ва Отажон Эрқаевлар О.Эрқаевнинг уйи оқсидидаги дархатлар сосясида ўтириб, карта ўйнашади. Икки ишга ароқнинг помидорни газак қилиб ичишади. Ҳали иккинчи ишга даги ароқ тугамасдан О.Эрқаев уйига кириб кетади. Оч қоринга ичилган ароқ ўзининг "хунарини кўрсатади". Икки кўшни бир-бирини оғизга олиб бўлмайдиган сўзлар билан ҳақоратлаб, жиққамуш бўлишади. Бу ҳам етмагандай, Б.Турсунов помидор кесиш учун О.Эрқаевникидан олиб чиқилган ошхона пичогини олиб, Х.Дўстқуловнинг юрагини мўлжаллаб чап кўкрак қисмига кетмакет икки марта пичоқ санчади.

Баҳодир Турсунов бу қилмишлари билан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодекси 97-моддасининг 1-қисмида назарда тутилган қасддан одам ўлдириш жиноятини содир қилади.

Баҳодир Турсунов судда берган кўрсатмасида Холматни қасддан ўлдириш нияти бўлмаганлиги, маст бўлгани учун у билан тортишиб қолгани сабабли ўзини назорат қила олмай, кўшнисига пичоқ тикиб олганига иқроор бўлади.

Суд ҳукмида кўрсатилган жиноятни содир қилганлиги унинг дастлабки тергов органи томонидан қўйилган айбга иқроор бўлиб берган кўрсатувидан ташқари, дастлабки терговда тўпаланган ва суд муҳокамасида текширилган далиллар йиғиндиси ҳамда гувоҳларнинг берган кўрсатув-

лари билан ҳам тўлиқ тасдиқланиб, ўз исботини топди ва жиноят иши суд мажлисида аτροφлича ўрганиб чиқилиб, жиноятчиға нисбатан қилмишига яраша жазо тайинланди.

Инсон бошқа мавжудотларга қараганда қанчалар ақли ва онгли бўлмасин, унинг меъридан ортиқ ичкилик ичгандан кейинги ҳолати энг тубан ҳайвонникидан ҳам пастроқ бўларкан. Жонли табиатга хос ажойиботни кўрингки, шер шер билан олишади, ит ит билан гашишади, лекин асарият ваҳший йиртқичлар ҳам бирининг гўштини иккинчиси емайди: арслон-арслонни, қоплон-қоплонни, тимсоҳ-тимсоҳни ўлдирмайди. "Оламдаги энг олий мавжудот", "Қоинот гултожи" дея таърифланувчи энг муқаррам ва мушарраф зот — инсон эса, ўзига ўхшаган бошқа бир инсонни ўлдирди-да, бу ўта кетган ваҳшийлик эканлигини ўз тилида "қотиллик" деб аниқ-тиник ифодалайди. Бугина эмас! "Қонга — қон, жонга — жон" қабиллидаги жохилона шиор остида бола отанинг хунини, набира бобонинг қасдини олишга тушиб, қасддан одам ўлдирishi мумкин.

Холбуки, қонни қон билан ювиб бўлмаганидек, ваҳшийликни ваҳшийлик, ёвузликни ёвузлик, жаҳолатни жаҳолат билан энгаш мумкин эмас. Халқимизнинг "Ёмонликни яхшилик билан енг", деган ҳикматли гаплари билан Юртбошимиз Ислам Каримовнинг жаҳолатга қарши маърифат билан курашишга чорловчи отанин даъватлари ўзаро ҳамоханг — вобастадир. Бу гапларни келтиришимизнинг боиси шундаки, суд ҳукмида қайд этилишича, мархум ва жиноятчининг ота-оналари ўртасида илгаридан низо бўлган.

Ароқ, асаб ва ажал. Бири иккинчисининг илдизига сув қуяди. Юқорида биз ароқ ичиб олгач, кўрқоқ ботирга, камбағал бойга, зикна сахийга айланади, дедик. Шу ўринда бир мисол келтириб ўтсак. Ривоят қилишларича, қа-

дим замонда бир табиб шаробни ихтиро қилибди ва подшо ҳузурига йўл олиб:

— Мен шундай бир ажойиб дори яратдимки, у кўрнинг кўзини очади, шолнинг оёғини тузатади, гадони эса бой қилади, — дебди.

Бу гапдан ҳайратланган подшо ушбу ихтиро устида тажриба ўтказмоқчи бўлибди. Кўр, шол ва гадони ҳузурига чорлаб, уларга шароб ичирибди. Улар кайф қила бошлагандан кейин кўр пиёладаги шаробни: бай-бай, рангинг бунча тоза ва гўзал-а, деб тимисиз мактайверибди. Шунда замбилда икки оёғини қимирлата олмай ётган шол:

— Эй кўр, тезроқ пиёлани бўшат, бўлмаса ҳозир қорнинга бир тепиб, аъзойи баданингини парчалаб ташлайман, — дебди.

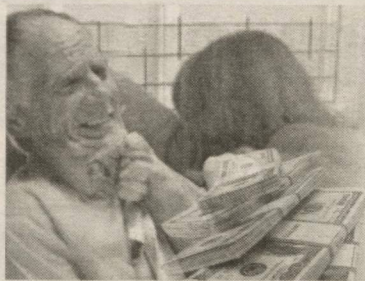
Кайфи ошган гадои эса: — Эй, шол, кўрни тезроқ тепиб ўлди, унинг хунини ўзим тўлайман, — дебди.

Бу воқеани кузатиб турган сарой аҳли қулиб юборибди. Шундан кейин подшо табибга шароб тайёрлаш сирини ҳеч кимга айтмаслики бюрибди. Табиб эса аксинча, бу сирни ҳаммага айтибди. Оқибатда эса...

Хусайн Бойқаро ўз набираси Мўмин Мирзони ўлимга ҳукм қилганда ғирт маст бўлганлиги тарихдан барчамизга маълум. Мастлик орқасидан содир этилган жиноятларга тарихдан ва бугунги кунимиздан яна кўплаб мисоллар келтиришимиз мумкин.

Ҳа, ичкиликбозлик инсоният бошига турли қулфатлар ёғдирувчи иллатлар ичида таъбир жоиз бўлса, энг "оммавийсиدير". Унинг келтириб чиқарадиган оқибатлари ва касофатлари ҳақида кўп ва хўб ёзилган. Шу ўринда таниқли француз ёзувчиси Анрэ Бодрираллернинг бир ажойиб афоризмини келтириб ўтишни лозим топдик: "Ичкилик қамоқхонани тўлдириб турувчи хизматқордир". Бу гап нечоғли ҳаётий ҳақиқат эканлигига сизу биз неча бор гувоҳ бўлганмиз. Б.Турсуновнинг ичкилик туфайли кўшнисининг умрига зомин бўлгани ва унинг оқибатлари ҳам ёзувчининг гапини исботлаб турибди.

Зеро, Аллоҳ таоло томонидан беминнат армуғон этилган илоҳий неъмат — умрни хазон қилиш, инсон ҳаётига зомин бўлиш, унинг танасини жонидан жудо этишга ҳеч кимнинг ҳақи йўқ. Буюк аждодимиз Ҷўлпоннинг "Кеча ва кундуз" романида Раззоқ сўфи тилидан унинг пири муршиди Хаст Эшонга айтилганидек, "берган олади", яъни бандасига жонни ким берган бўлса, ўшагина қайтариб олишга ҳақли! Ўз жони ё бошқа бировнинг жонига қасд қилиб, қуфрона ишларга берилган ношуқур банд шунчаки қотил эмас, бидъат-хурофот бандаси, ўтакетган даҳрий — худосиз ҳамдир. Ўзга бир одамнинг жонига қасд қилган кимса эса, бандалик, мўминлик, ҳазрати инсонлик мартабасидан мосуводир.

Аёл деганда аввало, кўз олимизда меҳрибон она, оқилад уй бекаси, пазандал келин ва севимли ёр гавваланади. Аммо баъзан шундай нозик хилқат эгаларининг жиноят қўчасига кириб қўлишлари дилни хира қилади.

Мақолаимиз "қаҳрамон"лари Мархабо ва Шахло (исм-фамилиялар ўзгартirilган) бировдан ҳам кам, кўп ҳам эмас, ўртача умргузаронлик қилишарди. Тўғри, гоҳида рўзгорда айрим етишмовчиликлар бўлиб туради. Аммо бу икки дугона турмушларидаги ана шундай етишмовчиликларни ҳалол меҳнат орқали тўлдириб унчун ҳаракат қилиш ўрнига, мўмай даромад илинжида жиноятга қўл уриши.

Мархабо ёш бўлса-да, турмушдан эрта ажрашган. Дугонаси Шахло эса оилали, бир фарзанднинг онаси. Икки дугона тез-тез кўришиб, ҳасрат қумғонига сув қуйиб туришарди. Бирини оила, рўзгордан гапирса, иккинчиси ҳаётидан нолирди.

Шундай кунларнинг биринида Чинобод санаторийида ишлаб юрган Мархабо даволанишга келган бир "бойвачча" билан танишиб қолди. Ҳамширанинг мулоим сўзлари, чақирганда "лаббай" дея чопқиллаб келиши, ширинсуханлик билан беморга муомала қилиши Мўйдин акага ёқиб қолди. Шу сабабли санаторийдан чиққан кейин ҳам ҳамширани тез-тез йўқлаб турадиган бўлди. Бора-бора уларнинг муносабатлари жиддий тус олади, ҳатто дам олиш кунларини ҳам дала ҳовлида ўтказадиган бўлишди.

Бу орада Мархабо Шахлони ҳам Мўйдин ака билан таништириб қўйди.

Дала ҳовлидаги дам олишнинг наватдагиси ҳам кўнглидагидек ўтди. Тоза ҳаво, мароқли ҳордиқ икки дугонанинг кайфиятини чоғ қилди. Аммо Тошкентга қайтиб келганларидан кейин тўсатдан уларнинг ниятлари бўзилди. Аниқроғи, қандай қилиб бўлмасин, Мўйдин аканинг бойликларини қўлга киритиш уларнинг эҳсонини ўғирлаб қўйди. Ўйлай-ўйлай, охири гапни бир ерга қўйиб, режа тузишди ва уни амалга оширишга киришдиши.

Унга кўра, Шахло Мўйдин акага кўнглироқ қилиб, пул сўради. Шахлонинг илтимосига "йўқ" дея олмаган хотамтой, охирини ўйлаб ҳам ўтirmай, уларни уйига тақлиф қилди.

Кўп ўтмай икки дугона Мўйдин аканинг уйи олдида пайдо бўлишди. Мархабо хонадон соҳибининг ёлғиз яшашини яхши билса-да, ҳар эҳтимолга қарши ичкарига Шахлони юборди. Бироздан кейин телефон қилган дугонаси хавотир олмаслигини, бемалол киваришени айтган, у ҳам хонадонга йўл олди.

Мархабо иккинчи қаватга кўтарилиб, керакли хонадон эшиги тугмасини босди. Эшикни очган Шахло ишлар худди режалаштирганимиздек кетаётди, деган мазмунда

Дугоналар қилмиши

кўз қисди. Бундан мамнун бўлган Мархабо хотиржам бўлиб, ичкарига қадам қўйди.

Аввалига яхшигина сўхбатлашиб ўтиришди. Бир маҳал Шахло арзимаган нарсани баҳона қилиб, жанжал чиқарди-да, хонадон соҳибини ҳақорат қила бошлади.

— Овозингни ўчир, нега бақирясан? — Шахлонинг ўзини бу тарзда тутиши табиийки, хонадон соҳибига қаттиқ ботди.

Аммо Шахло бўш келай демасди: — Ўзинг ўчир овозингни, чол!

Улар шу тариқа жанжаллашиб турганларида Шахло тўсатдан бўш ишчини олди-да, мезбоннинг бошига туширди. Шиша синган, қўлга илинган чўян қозон билан ҳам бир неча мартаба урди. Ҳам кўтилмаганда бўлган ҳужумдан, ҳам кетма-кет бошига етказилган зарбалардан эсанкираб қолган Мўйдин ака, уларнинг таъқибдан қочмоқчи бўлди-ю, бироқ узоққа боролмади. Йўлакка етар-етмас йиқилиб, худшидан кетди. Унинг орқасидан етиб борган Мархабо шу заҳоти Шахлога қарата буйруқ берди: — Ошхонадан пичоқ олиб кел!

Зум ўтмай Шахло ошхона пичоғини келтириб, дугонасининг қўлига тутқазди. Мархабо дастлаб мезбоннинг бўйнига, сўнг қорин соҳасига бир неча мартаба пичоқ урди. Унинг юраги тўхтаганлигига ишонч ҳосил қилган, қонга беланган нарсаларни ташқарига чиқариб ташлаш ҳақида ўйлаб, Эшбек исмли танишига кўнглироқ қилди.

— Биз уйдан кўчаётгандик. Шунга ёрдамнинг керак, қалсанми?

— Қачон?
— Ҳозир.
— Бир оғайним билан ўтсам бўладими?
— Бўлади, фақат тез етиб келингла.

Орадан ярим соатлар ўтиб, йигитчалар етиб келишди. Шахло ичи тўла целлофан пакетларни Сардорга узатар экан, сумкаларни ахлатга ташлаб, тез "қайтиб келингла", — деб буюрди.

Улар ташқарига чиқшганда Сардор оғайнини тўхтатди-да, қўлоғига бир нималар деб пичирлади.

— Нима, нималар деяпсан ўзи? Қанақа одам ўлдирди? — бу гапни эшитиб, Эшбекнинг кўзлари ола-кула бўлиб кетди.

— Ичкарида ўлган одамга кўзим тушди. Нима, сен кўрмадингми?
— Йўқ.

Ваҳимага тушиб қолган йигитлар қўллариди пакетларни ахлатга ташлаб, қотиллик содир этилган хонадонга қайтиш ё қайтмасликларини билмай, иккиланиб қолишди. Бу пайтда икки дугона хонадонни тунаш билан банд эдилар.

— Манави қалит сейфники бўлса керак, — Шахло шундай дея тортмадан олган қалитни дугонасига узатди.

У янглисмаган экан, Мархабо сейфни қийналмай очди. У ердagi нарсаларни кўриб, хурсанд бўлиб кетди. Зум ўтмай, 70 минг 500 АҚШ доллари, 100 минг сўм пул, 12 млн. 200 минг сўмлик ҳамда 2 млн. сўмлик эркаклар тилла соатлари, 7 млн. 500 минг сўмлик "Кардинал" тилла занжири, 1 млн. 500 минг сўмлик тилла кулон, 8 млн. сўмлик оқ тиллодан ясалган занжир, 2 млн. 350 минг сўмлик

Жамшид ВОСИЕВ,
Бosh прокуратура бошқарма прокурори
Ўткиржон ДЕХҚОНОВ,
«Ниҳад»

эркаклар тилла узуги, 4 млн. 800 минг сўмлик оқ тиллодан ясалган бриллиант қўзли эркаклар узуги, 1 млн. 500 минг сўмлик оқ тошли эркаклар тилла узуги жами 42 млн. 350 минг сўмлик тилла буюм, 882 минг сўмлик турли нарсалар сумкаларга жойланди. Бу орада йигитчалар кўнглироқ қилиб, пастда туришганини маълум қилишди.

Қўллариди сумкалар билан тушиб келган қизлар йигитчаларга меҳмонхона томон юршини буюришди-да, ўша ердан таксига ўтириб, ижарага уй олиш учун Чинозор томон йўл олишди. Уй топилганидан сўнг йигитчаларга "хизмат ҳақи" дея 80 минг сўм тутқазиб, уларни жўнатиб юборган икки дугона қўлга киритилган "даромад"ни тенг тақсимлашди.

Аёллик нафосатини тубанликка алмаштирган бу икки жиноятчининг қилмиши кўпга бормай, ошқор этилди.

Суд икки дугонанинг қилмишига қонуний баҳо берди. Улар суд ҳукми билан узоқ муддатга озодликдан маҳрум этилдилар. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг 2012 йил 5 декабрдаги "Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси қабул қилинганлигини йигирма йиллига муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қарорига биноан, вояга етмаган Эшбек ва Сардорга нисбатан қўзғатилган жиноят иши тугатилди.

Огоҳлик — давр талаби

Малака ошириш учун пойтахтга келиб, машғулотларга қатнашадиган касб-ҳунар коллежи директорининг ўринбосари талабалардан хабар олиш мақсадида коллежга телефон қилмаю, қўлоқларига ишонмади.

Равшанжон АБДУРАҲМОНОВ,

Ангрен шаҳар прокурорининг катта ёрдамчиси

икки талабасини шу ерда учратди. Мансурдан вазиятга изоҳ беришни талаб қилган эди, у ўспиринлар ўз хоҳишлари билан кетишадиганини айтиб, қилмишини аспўнлашга уринди. Бироқ, ўринбосар она ҳам бўш келмади. Шу заҳоти милицияга хабар берди.

Суриштирув ишлари олиб борилиб, ҳолат ойдинлашгач, жиноят иши қўзғатилди. Тергов давомида 2011 йилнинг апрель ойида тўрт нафар, май ойида яна олти нафар йигит Мансурнинг укаси Маъруф томонидан мўмай даромад топишга қизиқтириш йўли билан ишлаш учун Россиянинг Волгоград шаҳрига жўнатилганлиги аниқланди. Шунингдек, Россияда ишлатилган йигитлар ҳар қанча меҳнат қилсалар-да, меҳнат ҳақларини вақтида ололмади, паспортлари олиб қўйилгани боис, бирор ерга мурожаат ҳам қилолмаганликлари, охир-оқибат турли қийинчиликлар билан юрларига қайтиб келганликлари маълум бўлди.

Жиноят борки, жазосиз қолмайди. Ўшбу ишни қўриб чиққан жиноят ишлари бўйича Ангрен шаҳар суди айбдорларга қўлмишларига яраша жазо тайинланди.

Яхшиям касб-ҳунар коллежининг директори ўринбосари Махсуда Исмоилова сингари фидойи, жонқуяр, биронинг тақдирига бепарқ бўлмаган инсонлар бор экан, катта йўл остонасида турган икки ўспириннинг чоҳга ташланганини олди олинди. Йўқса, ким билади, уларнинг Россияга сафари нима билан тугарди... Нима бўлганда ҳам, огоҳлик — давр талаби эканлигини зинҳор унутмаслигимиз лозим.

Қашқадарё вилоятининг бир гўшасида ўғил фарзани туғилди. Ота-онаси унга яхши ниятлар ила Зариф деб исм қўйишди. Йигит вояга етди. Ота-она имкони борича уни яхши тарбиялашга ҳаракат қилишди.

Қалбакилаштирилган ҳужжат

Кувончбек СИДИКОВ,

Яккасарой туман прокурори ёрдамчиси

Бундан тўрт йил муқаддам у Тошкентга келди. Бирор-бир ишининг бошини тутмоқчи бўлди. Аммо пойтахтда иш топиш у ўйлаганчалик осон эмаслигига кўзи етган, қандай бўлмасин пул топиш йўлини излаб бошлади. Содода, ишонувчан инсонни топиб, уни алдади. Фирибгарлик содир қилгани боис жиноят ишлари бўйича Миробод туман суди томонидан тегишли жазосини олди.

Бир йилдан сўнгра, у яна фирибгарлик билан қўлга тушди. Жиноят ишлари бўйича Шайхонтоҳур туман судида жиноий жавобгарликка тортилди. Аммо "Амнистия тўғрисида"ги Қарорнинг 6-моддасига кўра, унга нисбатан қўзғатилган иш ҳаракатдан тугатилди.

Орадан яна бир йил ўтди. Қорлар ёғиб, излар босилди. Ўйлан жиноятлари ёдидан кўтарилган Зариф яна фирибгарликка қўл урди. Жиноят ишлари бўйича Миробод туман судининг қарорига биноан бу гал унга ҳар ойлик иш ҳақидан 20 фоиз миқдорда давлат фойдасига ундирилган ҳолда 2 йилу 1 ой 18 кун муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланди.

Буни қарангки, тўрт ойдан кейин, "ўрганган кўнгли ўртанса қўймас" деганларидек, у яна фирибгарлик жиноятини содир этди. Бу сафар жиноят ишлари бўйича Яккасарой туман суди томонидан ўз жазосини олди. Орадан бир йил ўтган, яна суднинг қора курсисига ўтиришга мажбур бўлди. Бу гал ҳам жарима жазоси билан қўтулиб қолди.

2010 йил сентябрь ойида Қашқадарё

вилояти, Қарши шаҳар ИИБ ТБ томонидан Зариф Ҳушнуровга нисбатан ЖҚнинг 228-моддаси 1-қисми ва 228-моддаси 3-қисми билан жиноят иши қўзғатилиб, Қарши шаҳар ИИБ ТБ терговчиси томонидан унга нисбатан чиқарилган жиноят ишлари бўйича Яккасарой туман судининг ақрими нуҳасини терговга тақдим этиш сўралди. Зариф бу ақрим бекор қилинганлиги, шу ҳолат юзасидан жиноят ишлари бўйича Яккасарой туман суди томонидан ҳукм чиқарилганини била туриб, ўша йилнинг ноябрь ойида ўзининг ёнида бўлган жиноят ишлари бўйича Миробод туман суди томонидан 2008 йил 23 сентябрда чиқарилган ақримнинг санасини "2010 йил 23 февраль" қилиб қўрсатиб, матни уйидаги компьютерда кўчирди. Сўнгра, ақримнинг муҳр ва имзоларини сканер орқали компьютерга ўтказиб, қалбакилаштириди ва рангли принтердан чиқариб олди. Кейин эса қалбаки ақримдан ксероунсха олиб, Қарши шаҳар ИИБ ТБ терговчисига жиноят иши материалларига қўшиш учун топширди.

Бу ақримдан шубҳаланган терговчи Зарифнинг отасини чақиртириб, ақримнинг асл нуҳасини келтиришни тайинлади. Ҳеч нарсадан хабари йўқ ота уйидаги ҳужжатлар турадиган папкани титқилиб, терговчи айтган ақримнинг асл нуҳасини унга олиб бориб берди. Шундан сўнг Зариф тақдим этган ҳужжат қалбаки эканлиги аниқланди.

Шундай қилиб, Зариф Ҳушнуров яна тегишли жазога тортилди.

ЎРМАТЛИ ЮРТДОШЛАР!

«АСАКА» БАНК (ОАЖ)
қуйидаги миллий ва хорижий валютадаги муддатли
янги омонат турларини таклиф этади.

«ФАРОВОН ТУРМУШ» (миллий валютада)

Ушбу омонатнинг сақланиш муддати 12 ой ва
18 ой бўлиб, ҳисобланган фоизлар олдиндан
ёки омонат муддати тугагандан сўнг берилади.

«ИШОНЧЛИ» (АҚШ долларарида)

Ушбу омонатнинг сақланиш муддати 12 ой
бўлиб, ҳисобланган фоизлар олдиндан ёки
омонат муддати тугагандан сўнг берилади.

Ушбу омонат турини банкнинг
барча филиалларида очиш мумкин.
Мурожаат учун: «Асака» банк (ОАЖ)
филиаллари телефонлари:
120-39-81, 120-39-60, 120-39-63.

Филиаллар	Код	Телефон
Тошкент шаҳар филиали	371	120-83-13
Автотранспорт филиали	371	120-39-95
Шайхонтохур филиали	371	140-39-36
Юнусобод филиали	371	221-80-67
Сирғали филиали	371	258-67-49
Тошкент вилоят филиали	371	120-84-13
Андижон вилоят филиали	374	224-40-96
Асака филиали	374	233-13-69
Фарҳод филиали	374	226-97-53
Фарғона вилоят филиали	373	224-70-83
Марғилон филиали	373	237-12-37
Олтиариқ филиали	373	432-10-11
Кўкон филиали	373	552-61-04
Наманган вилоят филиали	369	226-94-75
Навоий вилоят филиали	436	223-54-32
Зарафшон филиали	436	573-18-78
Бухоро вилоят филиали	365	223-71-94
Бухоро шаҳар филиали	365	770-11-27
Самарқанд вилоят филиали	366	231-08-86
Афросиёб филиали	366	221-77-56
Қашқадарё вилоят филиали	375	221-12-93
Сурхондарё вилоят филиали	376	770-82-12
Қорақалпоғистон филиали	361	770-60-59
Хоразм вилоят филиали	362	226-97-78
Сирдарё вилоят филиали	367	225-44-03
Жиззах вилоят филиали	372	226-43-11

Сизнинг омонатларингиз:

- солиқлар ва мажбурий тўловлардан озод;
- маълумотлари сир сақланиши тўлиқ кафолатланади;
- эгалик ва тасарруф ҳақуқи ўз ихтиёрингизда;
- миқдори чекланмаган.

«Асака» банк (ОАЖ) сармоянгизни сақланиши ва кўпайишини кафолатлайди.
Барча омонатларингиз фуқароларнинг банклардаги омонатларини
кафолатлаш фонди томонидан кафолатланади.

Хизматлар лицензияланган

Huquq
yuridik gazeta

Muassis:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:
Jahongir MAKSUMOV

Tahrir hay'ati:

Hakimbay HALIMOV Baxtiyor NAZAROV
Abbosxon SANGINOV (Bosh muharrir o'rinbosari)
Muxtor ZOIROV Kamoliddin ASQAROV
Gulnoza RAHIMOVA (mas'ul kotib v.b.)

Tahririyat manzili:

Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 233-98-40,

233-10-53

Faks: 233-10-53,

233-64-85

Gazeta haftaning payshanba kunlari chiqadi.
Sotuvda kelishilgan narxda

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqdir
qilinmaydi va egalriga qaytarilmaydi.
Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan
farqlanishi mumkin.
«HUQUQ» materiallarini ko'chirib
bosish faqat tahririyat ruxsati bilan
amalg oshiriladi.
☐ — tijorat materiali.
Reklama materiallarining mazmuni
uchun tahririyat javobgar emas.

Nashr ko'rsatkichi
231

Buyurtma j-6427. 53 506 nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va
sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.

Navbatchi muharrir: M.DUSIYAROVA
Musahhih: M.QAMBAROV
Navbatchi: O'.DEHONOV

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00.
Topshirildi: 20.00 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta «O'zbekiston» nashriyot matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Korxonaning manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Gazeta O'zbekiston
Respublikasi matbuot va
axborot agentligida 2009-yil
12-oktabrda 0188-raqam
bilan ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-7637

4 772010 7637004